

UCHWAŁA Nr XXIII/239/16
RADY MIEJSKIEJ W WIELUNIU

z dnia 10 czerwca 2016 roku

w sprawie przyjęcia Koncepcji rozwoju turystyki w Gminie Wieluń do 2020 roku

Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt 10 oraz art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r. poz. 446) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Koncepcję rozwoju turystyki w Gminie Wieluń do 2020 roku stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

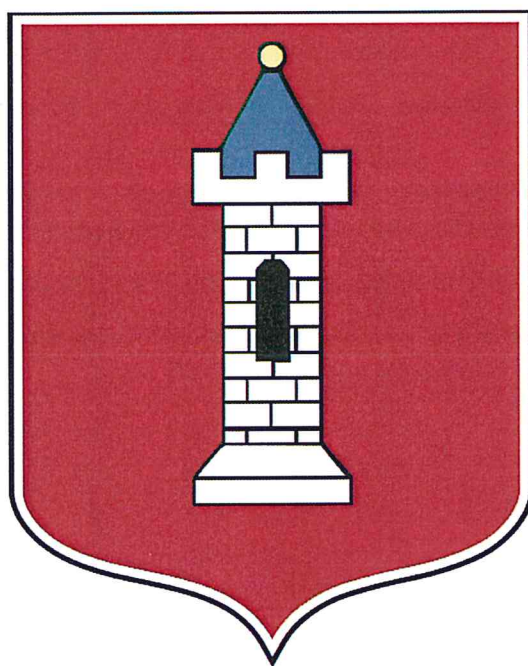
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wielunia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega opublikowaniu poprzez zamieszczenie jej w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Wieluń

PRZEWODNICĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w WIELUNIU

Piotr Radowski

Koncepcja rozwoju turystyki w Gminie Wieluń do 2020 roku

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Diagnoza obecnej sytuacji na obszarze objętym koncepcją wraz z analizą SWOT	4
3. Zgodność ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju obszaru	43
4. Wykorzystanie walorów danego obszaru do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej	54
5. Wykaz działań, których realizacja przyczyni się do tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy, a także zapewnienia trwałości istniejących miejsc pracy	57
6. Przedsięwzięcia realizowane przez podmioty prywatne, organizacje, mieszkańców	64
7. Lista powiązanych ze sobą projektów, które potwierdzają spójność koncepcji rozwoju danego terytorium i łącznie tworzą produkt turystyczny	67

1. Wstęp

Ziemia Łódzka jest obszarem występowania wielu, bardzo ciekawych zakątków, które przyciągają turystów pięknymi krajobrazami, obiektami zabytkowymi, a także bogatą historią, kulturą oraz wykształconymi na przestrzeni wielu lat tradycjami i obyczajami. Jednym z takich miejsc jest Miasto Wieluń, które wraz z okolicą stanowi obszar o niezwykle ciekawym krajobrazie, gdzie w niepowtarzalny sposób przenikają się walory historyczne z przyrodniczymi, kulturowe z krajobrazowymi, tworząc jedyny w swoim rodzaju pejzaż i klimat.

Malownicze i dogodne położenie przy ważnych ciągach drogowych, szczególna budowa geologiczna charakteryzująca obszar obejmujący bezpośrednie okolice i samo miasto Wieluń, a także zabytki, obiekty architektury świeckiej i sakralnej, instytucje kultury podtrzymujące i krzewiące dziedzictwo historyczne, czynią Gminę miejscem atrakcyjnym dla turystów, miłośników przyrody oraz zagadnień historyczno-kulturowych.

Przedmiotowa Koncepcja jest instrumentem podnoszenia konkurencyjności lokalnych jednostek terytorialnych. Stanowi kompleksową, perspektywiczną koncepcję, określającą cele rozwoju oraz warunki, zasady i etapy ich osiągnięcia.

Dokument ten:

- 1) zawiera diagnozę obecnej sytuacji na obszarze objętym koncepcją wraz z analizą SWOT;
- 2) wskazuje zgodność ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju obszaru;
- 3) przedstawia działania, które opierają się na endogenicznych potencjale obszaru gminy, wynikające w szczególności ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych;
- 4) uwzględnia wykorzystanie walorów danego obszaru do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej;
- 5) zawierać wykaz działań, których realizacja przyczyni się do tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy, a także zapewnienia trwałości istniejących miejsc pracy;
- 6) uwzględnia przedsięwzięcia realizowane przez podmioty prywatne;
- 7) przedstawia listę powiązanych ze sobą projektów lub typów projektów, które potwierdzają spójność koncepcji rozwoju danego terytorium i łącznie tworzą produkt turystyczny.

2. Diagnoza obecnej sytuacji na obszarze objętym koncepcją wraz z analizą SWOT

Miasto i gmina Wieluń tworzą gminę miejsko-wiejską, należącą do powiatu wieluńskiego w województwie łódzkim. Gmina Wieluń położona jest w południowo-zachodniej części województwa łódzkiego. Miasto Wieluń jest siedzibą powiatu wieluńskiego. Opisywany obszar gminy miejsko-wiejskiej Wieluń zlokalizowany jest w centralnej części Powiatu.

Centralnym ośrodkiem Gminy jest miasto Wieluń, które pełni funkcję ponadlokalnego ośrodka rozwoju o znaczącej regionalnej roli gospodarczej. Miasto Wieluń wchodzi w skład jednostki administracyjnej o statusie gminy miejsko-wiejskiej i jest stolicą powiatu wieluńskiego, który graniczy od południa z dwoma województwami: opolskim i śląskim. Główne jednostki terytorialne, z którymi graniczy powiat wieluński to:

- 1) województwo opolskie: powiat oleski (gminy: Rudniki, Praszka, Gorzów Śląski);
- 2) województwo śląskie: powiat kłobucki (gmina Lipie);
- 3) województwo łódzkie: powiaty: wieruszowski, sieradzki, łaski, bełchatowski, pajęczański.

Położenie Powiatu i Gminy przedstawiają mapy poniżej.

Mapa: Powiat wieluński w województwie łódzkim.

Mapa: Gmina Wieluń w powiecie wieluńskim.

Źródło: www.osp.org.pl

Powierzchnia gminy miejsko-wiejskiej Wieluń wynosi 13064 ha, zaś miasta - 1687 ha, co stanowi 12,9% całkowitej powierzchni Gminy.

Gmina sąsiaduje z gminami:

- 1) od strony północnej: Czarnożyły i Ostrówek;
- 2) od strony północno-zachodniej: Biała;
- 3) od strony zachodniej: Mokrsko i Skomlin;
- 5) od strony południowej: Pątnów;
- 6) od strony wschodniej: Osjaków i Wierzchlas.

Obszar Gminy podzielony jest na miasto Wieluń i 20 sołectw: Bieniądzice, Borowiec, Dąbrowa, Gaszyn, Jodłowiec, Kadłub, Kurów, Małyszyn, Masłowice, Niedzielsko, Nowy Świat, Olewin, Ruda, Rychłowiec, Sieniec, Srebrnica, Starzenice, Turów, Urbanice i Widoradz. W obszarze Gminy zlokalizowanych jest ogółem 25 miejscowości.

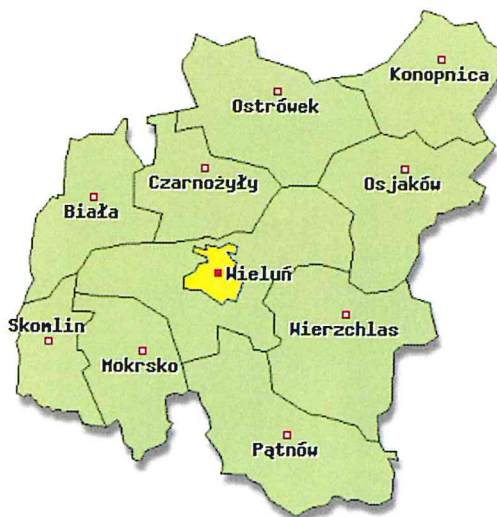
Tabela: Wykaz sołectw wraz z liczbą ludności (według stanu na grudzień 2014 r.).

Lp.	Sołectwo	Liczba ludności	Lp.	Sołectwo	Liczba ludności
1	Wieluń	23 387	12	Olewin	435
2	Bieniądzice	215	13	Piaski	79
3	Borowiec	78	14	Ruda	1 216
4	Dąbrowa	1 298	15	Rychłowiec	181
5	Gaszyn	918	16	Sieniec	436
6	Jodłowiec	260	17	Srebrnica	119
7	Kadłub	542	18	Starzenice	186
8	Kurów	887	19	Turów	640
9	Małyszyn	163	20	Urbanice	158
10	Masłowice	753	21	Widoradz	342
11	Nowy Świat	70			

Źródło: Serwis internetowy Urzędu Miejskiego w Wieluniu <http://www.um.wielun.pl>

Mapa poniżej przedstawia usytuowanie Miasta Wieluń w powiecie wieluńskim.

Mapa: Miasto Wieluń w powiecie wieluńskim.

Źródło: Serwis internetowy powiatu wieluńskiego, www.powiat.wielun.pl

W Wieluniu krzyżują się krajowe i międzynarodowe szlaki komunikacyjne.

Przez obszar Gminy przebiegają następujące ciągi drogowe:

- 1) droga krajowa nr 43 - Częstochowa – Wieluń – ok. 5,0 km;
- 2) droga krajowa nr 45 - Opole – Sieradz – ok. 10,4 km;
- 3) droga krajowa nr 74 – Wieluń – Piotrków Trybunalski;
- 4) droga wojewódzka nr 481 - Wieluń – Łask – ok. 8 km;
- 5) droga wojewódzka nr 486 - Wieluń – Radomsko – 3,8 km.

Na północny-zachód od granic gminy prowadzi droga krajowa nr 8 (międzynarodowa E67) relacji: Suwałki – Białystok – Warszawa – Piotrków Trybunalski – Wieluń - autostradowa obwodnica Wrocławia – Kudowa Zdrój;

Na terenie gminy Wieluń znajduje się łącznie 191,8 km dróg, w tym:

- 1) 32 km dróg międzynarodowych i krajowych;
- 2) 13,5 km dróg wojewódzkich;
- 3) 39 km dróg powiatowych;
- 4) 37,2 km bitumicznych;
- 5) 1,8 km gruntowych;
- 6) 107,33 km dróg gminnych, w tym utwardzonych 62,07 km.

Mapa: Gmina Wieluń na mapie drogowej.

Źródło: Mapy Google, www.google.maps.pl/maps/place/Wieluń

Odległości Wielunia od większych miast wynoszą:

- 1) Warszawa – 220 km;
- 2) Łódź – 100 km;
- 3) Częstochowa – 70 km;
- 4) Opole – 85 km;
- 5) Wrocław – 122 km.

Poniżej zaprezentowano położenie Miasta Wielunia na mapie drogowej.

Mapa: Położenie Miasta Wieluń na mapie drogowej.

Źródło: Mapy Google; www.google.pl/maps/place/Wieluń

Przez teren Gminy przebiega zelektryfikowana linia kolejowa Herby Nowe - Kępno. Znajdują się tu przystanek Wieluń i stacja osobowo- towarowa Wieluń – Dąbrowa. W pobliżu stacji odchodzi od głównego toru bocznica do terenów byłej Cukrowni Wieluń.

Transport publiczny zbiorowy zapewniany jest przez PKS Wieluń. Połączenia realizowane są zarówno na obszarze samego miasta jak i poza jego granicami (lokalnie i na obszarze kraju). Dworzec PKS Wieluń obsługuje 142 połączenia (aktualizacja z dnia 23.04.2014¹).

Rozwój Wielunia uzależniony jest w dużej mierze od oddziaływania aglomeracji łódzkiej i wrocławskiej. Z miast tych „promieniają” zarówno pozytywne jak i negatywne czynniki, które mogą wzmacniać bądź hamować lokalny wzrost gospodarczy. Łódź i Wrocław (ale również inne pobliskie miasta) stanowią zarówno źródło nowych kontrahentów, inwestorów, potencjalnych mieszkańców, z drugiej jednak strony stanowią bardziej atrakcyjne miejsca dla życia i pracy mieszkańców Wielunia.

¹ PKS Wieluń, www.pks-wielun.pl

Historia²

Wieluń – jak głosi legenda jego historia zaczęła się w roku 1217. Legenda ta mówi, że książę wielkopolski Władysław Odonic, w trakcie polowania w okolicach Rudy, ujrzał cudownego jelenia i zapuścił się za nim w gęstą puszcę. Według legendy Wieluń swoją nazwę wywodzi od jelenia, ale tak naprawdę nazwa związana jest z terenem podmokłym. Kronikarz Jan Długosz z Niechłowa potwierdził, że Wieluń jest miastem obfitym w wodę. Od jelenia miasto miało pierwotnie nazywać się Jeleń, potem Wielen, by ostatecznie przyjąć obecną nazwę Wieluń. Herb Gminy Wieluń, przedstawia wieżę ratusza.

Według badań archeologicznych osadnictwo tego miejsca sięga nawet 2500 lat p.n.e.

Prawa miejskie Wieluniowi nadano jeszcze przed rokiem 1283.

To królewskie miasto było do końca XIII w. siedzibą kasztelanii, od XIV w. stolicą Ziemi Wieluńskiej i Księstwa Wieluńskiego. W XVI w. Wieluń zaliczano do najpiękniejszych miast Polski. Działały tu liczne cechy rzemieślnicze oraz własny teatr. Podczas II rozbioru Polski w 1793 r. ziemię wieluńską zagarnęli Prusacy włączając ją w skład nowo utworzonej prowincji tego państwa – Prus Południowych. Pod względem administracyjnym należała początkowo do departamentu piotrkowskiego, a po III rozbiorze wcielono ją w 1796 r. do departamentu kaliskiego.

Po wkroczeniu na ziemie polskie wojsk napoleońskich utworzono w 1807 roku Księstwo Warszawskie, w którym znalazł się też powiat wieluński. Po odzyskaniu niepodległości, na mocy rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych z dnia 14 listopada 1918 roku, powiat wieluński powrócił do przedwojennych granic administracyjnych. Dnia 2 VIII 1919 roku utworzono województwo łódzkie, w granicach którego znalazł się powiat wieluński. Najbardziej tragiczny w historii miasta był dzień 1 IX 1939 r., kiedy to na bezbronne i uśpione miasto spadły bomby. To właśnie tutaj 1 września 1939 roku I dywizjon 76 pułku bombowców nurkowych Luftwaffe imienia Immelmanna rozpoczął pierwsze bombardowania II wojny światowej. Kilkakrotne kolejne bombardowania spowodowały zniszczenie miasta w 75%, oraz śmierć około 1200 mieszkańców.

Najbardziej zniszczone zostało zabytkowe śródmieście. Pomimo tego przetrwało tu szereg ciekawych śladów z przeszłości Wielunia: fragmenty fortyfikacji miejskich z basztami, średniowieczny układ ulic, ślady fosi opasującej miasto, ruiny dawnej kolegiaty z XIV w.

W roku 1995 Wieluń był organizatorem I Światowego Spotkania Miast Otwartych Bombardowanych w czasie II Wojny Światowej. W roku 2004 miały tu miejsce Centralne Obchody 65. Rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej z udziałem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. W roku 2009 w obchodach 70. Rocznicy Wybuchu II Wojny Światowej uczestniczył Prezydent RP Lech Kaczyński.

W 2011 roku Wieluń stał się planem filmowym produkcji Bogusława Wołoszańskiego. Film „Miasto niepokonane” był jednym z elementów projektu „Teatr Historii” realizowanego pod patronatem Ministra

² STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Widowisko opowiada o bombardowaniu Wielunia, które miało miejsce 1 września 1939 roku.

31 sierpnia 2013 roku w Parku im. Żwirki i Wigury został odsłonięty pomnik „Wieczna Miłość” autorstwa pochodzącego z Wielunia artysty Wojciecha Siudmaka. Rzeźba to pierwszy etap Światowego Projektu Pokoju. Dzieło przedstawia zbliżone do siebie twarze kobiety i mężczyzny, dwie planety zawieszane w przestrzeni Kosmosu, które łączą się orbitami tworząc znak nieskończoności. Jak podkreśla artysta rzeźba symbolizuje pokój, harmonię i piękno Wszechświata.

Obiekty zabytkowe

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków - stan na 31 marca 2016 r.³ - Wieluń
– miasto i gmina:

- 1) Dąbrowa - kościół fil. pw. św. Wawrzyńca, XIV, nr rej.: 936 z 30.12.1967;
- 2) Gaszyn:
 - a) kościół par. pw. Najświętszego Imienia Maryi, drewn., pocz. XVI, nr rej.: 937 z 30.12.1967,
 - b) cmentarz kościelny, nr rej.: A/65 z 12.11.2008;
- 3) Kadłub - kościół par. pw. św. Andrzeja, drewn., XVI, 1949, nr rej.: 303-XIV-17 z 28.04.1949 oraz 302 z 30.12.1967;
- 4) Kurów - wiatrak, 1888, nr rej.: 339 z 6.10.1986;
- 5) Masłowice - dwór, 1 poł. XIX, nr rej.: 361/88 z 26.04.1988;
- 6) Ruda:
 - a) kościół par. pw. św. Wojciecha, XII, XV-XIX, nr rej.: 953 z 30.12.1967,
 - b) dwór, 1851, nr rej.: 362 z 20.09.1988;
- 7) Wieluń:
 - a) zespół klasztorny augustianów, XIV-XVIII:
 - kościół pw. Bożego Ciała, nr rej.: 961 z 30.12.1967,
 - klasztor - plebania, nr rej.: 962 z 30.12.1967,
 - dzwonnica, nr rej.: 963 z 30.12.1967,
 - b) zespół klasztorny bernardynek:
 - kościół, ob. ewangelicki, 1612, XIX, nr rej.: 969 z 30.12.1967,
 - klasztor, ob. Muzeum Ziemi Wieluńskiej, XVII-XX, nr rej.: 970 z 30.12.1967,
 - zespół klasztorny paulinów, ob. bernardynek, 1393, XVII, XIX,
 - kościół pw. św. Mikołaja, nr rej.: 336-XIV-50 z 28.04.1949 oraz 316 z 30.12.1967,
 - klasztor, nr rej.: 960 z 30.12.1967,
 - c) zespół klasztorny pijarów, 1740, XIX:
 - kościół, ob. par. pw. św. Józefa, nr rej.: 966 z 30.12.1967,

³ Narodowy Instytut Dziedzictwa, www.nid.pl

- plebania, nr rej.: 998 z 25.03.1961,
- klasztor, nr rej.: 967 z 30.12.1967,
- d) zespół klasztorny reformatów, 1629, XVIII:
 - kościół pw. Zwiastowania NMP, nr rej.: 964 z 30.12.1967,
 - klasztor, nr rej.: 965 z 30.12.1967,
- e) kościół cmentarny pw. św. Barbary, drewn.-mur., XVI, XIX, nr rej.: 968 z 30.12.1967,
- f) piwnice d. zamku, ob. w budynku starostwa, XIV, nr rej.: 971 z 30.12.1967,
- g) mury obronne (fragmenty) z basztą, XIV, nr rej.: 405 z 1948, 972 z 30.12.1967 oraz 973 z 30.12.1967,
- h) brama Krakowska, ob. wieża ratuszowa, poł. XIV, XVI, 1842, nr rej.: 333-XIV-47 z 9.09.1949 oraz 318 z 30.12.1967 (dec. ratusz),
- i) relikty bramy Kaliskiej, pod powierzchnią placu Nowy Rynek, k. XIV, XV, nr rej.: A/6 z 30.12.2002,
- j) ratusz, 1842, nr rej.: 333-XIV-47 z 9.09.1949 oraz 318 z 30.12.1967.

Na obszarze całej Gminy Wieluń znajduje się wiele stanowisk archeologicznych.

W tabelach poniżej przedstawiono obiekty w rejestrze zabytków oraz w gminnej ewidencji zabytków na terenie Miasta Wielunia oraz obszaru wiejskiego Gminy.

Tabela: Obiekty w rejestrze zabytków na terenie miasta Wielunia

Koncepcja rozwoju turystyki w Gminie Wieluń do 2020 roku

Lp.	Ulica	Obiekt	Datowanie	Znaczenie	Materiał	Stan tech.	Właściciel	Nr rejestru
- Obiekty								
1		Cmentarzysko kultury przeworskiej	późny laten i Rzym					171/A
2	Augustiańska 10	Kościół poaugustiański, ob. kościół parafialny p.w. Bożego Ciała	XIV w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	172/A
3	Augustiańska 10	Klasztor poaugustiański	XVI-XVII w.	lokalne	mur	dobry	sakralny	173/A
4	Augustiańska 10	Dzwonnica	XVIII w.	lokalne	mur	dobry	sakralny	174/A
5	Częstochowska	Kościół popauliński, ob. kościół p.w. św. Mikołaja	XIV w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	175/A
6	Częstochowska	Klasztor popauliński	XIV w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	176/A
7	Reformacka	Kościół poreformacki, ob. kościół p.w. Zwiastowania NMP	1629 r.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	177/A
8	Reformacka	Klasztor poreformacki	XVII w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	178/A
9	Barycz	Kościół popijarski, ob. kościół parafialny p.w. św. Józefa	1740 r.	regionalne	mur	dobry	sakralny	179/A
10	Królewska 1	Kolegium popijarskie	1740 r.	regionalne	mur	dobry	komunalny	181/A
11	Sienkiewicza 7	Plebania kolegiacka, ob. parafia św. Józefa	1844 r.	regionalne	mur	dobry	sakralny	180/A
12	Ewangelicka 6	Kościół pobernardyński, ob. zbór ewangelicki	1612-15 r.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	182/A
13	Narutowicza 13	Klasztor pobernardyński, ob. Muzeum Ziemi Wieluńskiej	XVII w.	regionalne	mur	dobry	sakralny	183/A
14	ul. J. Żubr	Kościół cmentarny p.w. św. Barbary	XVI-XIX w.	regionalne	mur	dobry	sakralny	184/A
15	Pl. Kazimierza Wielkiego	Piwnice d. Zamku	XIV w.	regionalne	mur	dobry	sakralny	185/A
16	Pl. Kazimierza Wielkiego 1	Brama krakowska z ratuszem	XIV-XIX w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	186/A
17	ul. Podwale	Mury miejskie z basztą „Prochownia”	XIV w.	krajowe	mur	dobry	sakralny	187/A
18	ul. Okólna	Mury miejskie z basztą „Swawola”	XIV w.	krajowe	mur	dobry	gmina	404/A
19	Augustiańska	Mury obronne	XIV – XIX w.	krajowe	mur	dobry	gmina	405/A
20	ul. Nowy Rynek	Zespół bramy kaliskiej		krajowe	mur	dobry	gmina	A/6

Źródło: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieluń”, tekst zmiany studium – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XII/136/15 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21 września 2015 r.

Tabela: Obiekty w gminnej ewidencji zabytków (z pominięciem obiektów w rejestrze zabytków) na terenie miasta Wielunia

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
Układy przestrzenne					
1.	obszar „Starego Miasta” wraz z najbliższym otoczeniem				
Obiekty					
1	Dwór Biskupi - plebania	ul. Ewangelicka 6	paraf. ewangel.- augsbur.	XVII w., piętro ok. XIX w.	mur
2	Relikt kolegiaty p.w. Michała Archanioła i Nawiedzenia NMP	ul. Sienkiewicza	Sakralny		obrys fundamentów
3	Ogrodzienie klasztoru poreformackiego z bramą	ul. Reformacka	Sakralny		
4	Cerkiew ob. Dom kultury	Krakowskie Przedmieście	UMiG	4 ćw. XIX w., przebud. I. 20. XX w.	mur
5	Urząd Powiatowy i Sąd Pokoju	Pl. Kazimierza Wielkiego 1	UMiG		
6	Ochronka dla dzieci, ob. Budynek ZOZ	ul. Piłsudskiego 14			
7	Ochronka dla dzieci, ob. Klub Nauczyciela	ul. Reformacka 3			
8	Zespół Szkolny, ob. Liceum Ogólnokształcące	ul. Ślaska 23	Kuria Biskupia w Częstochowie	ok. 1910	mur
9	Zespół Szkolny - Aula	ul. Ślaska 23	Kuria Biskupia	1932	mur
10	Dom	ul. Augustiańska 2			
11	Dom	ul. Barycz 5			
12	Dom	ul. Częstochowska 1	S. Majdzińska	1932	mur
13	Dom	ul. Częstochowska 5	K. Cichoń	poł. XIX w.	mur
14	Dom	ul. Częstochowska 14			
15	Dom	ul. Częstochowska 19			
16	Dom	ul. Częstochowska 21a	G. Sztuka	pocz. XX w.	mur
17	Dom	ul. Częstochowska 23			
18	Dom	ul. Częstochowska 27			
19	Dom	ul. Częstochowska 29			
20	Dom	ul. Częstochowska 34	Przedsiębiorstwo Komunalne	1926	mur
21	Dom	ul. Fabryczna 49	J. L. Mijakowscy		
22	Dom	ul. Głowackiego 10	S. Skórzewska	1920	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
23	Dom	ul. Głowackiego 23	J. Piotrowicz	1935, oficyna ok. 1870	mur
24	Dom	ul. Kaliska 1	Z. Chudecki, L. Leś	1939, boczna ściana dobud. 1946	mur
25	Dom	ul. Kaliska 5	J. Majnert	ćw. XIX w.	mur
26	Dom	ul. Kaliska 6	Z. Stolarek	Ok. 1900	mur
27	Dom	ul. Kaliska 9	Przedsiębiorstwo Komunalne	1925	mur
28	Dom	ul. Kaliska 11	PPS Spółem	4 ćw. XIX w. parter, piętro dobud. 1920	mur
29	Dom	ul. Kaliska 12	J. Gortat, W. Gortat	1917	mur
30	Dom	ul. Kaliska 14	H. Grabińska	4 ćw. XIX w.,.	mur
31	Dom	ul. Kaliska 16	T. Małycha	Ok. 1900	mur
32	Dom	ul. Kaliska 17	J. Raszewski	1938	mur
33	Dom	ul. Kaliska 19	Przedsiębiorstwo Komunalne	lata 20-te XX w.	mur
34	Dom	ul. Kaliska 21	Sobcińska, M. Jaszczak	1924	mur
35	Dom	ul. Kilińskiego 3	Olejnik	1905	mur
36	Dom, ob. przedszkole	Krakowskie Przedmieście 2	Przedsiębiorstwo komunalne	1912 – 18, dach spalony 1992 i odbud.	mur
37	Dom	Krakowskie Przedmieście 10	T. Nowak	1926	mur
38	Dom	Krakowskie Przedmieście 18	Przedsiębiorstwo Komunalne	1877	mur
39	Dom	Krakowskie Przedmieście 22	M. Walnowska	Pocz. XX w.	mur
40	Dom	Krakowskie Przedmieście 26	Przedsiębiorstwo Komunalne	1927	mur
41	Dom	Krakowskie Przedmieście 28	M. Sicińska, Przedsiębiorstwo Komunalne	1925	mur
42	Dom	Krakowskie Przedmieście 32	M. Smulska	1927	mur
43	Dom	Krakowskie Przedmieście 44	K. Akulica	ok. XIX w. przebud. lata 40-te XX w.	mur
44	Dom, ob. Zasadnicza Szkoła Zawodowa	Krakowskie Przedmieście 46	Kuratorium Oświaty i Wych.	ok. XIX w. przebud. lata 40- te XX w.	mur
45	Dom	Krakowski Zaulek 6	S. Gajoszek, M. Wanort	lata 30-te XX w.	mur
46	Dom, ob. bank	ul. Królewska 11	Powszechny Bank Gosp. S. A w Łodzi	pocz. XX w.	mur
47	Dom	ul. Krótka 1	B. Szymczak	lata 30-te XX w.	mur
48	Dom	ul. Krótka 5	B. Dziechcińska, W. Sip	1920	mur
49	Dom	ul. Krótka 11	T. Budejski	1924	mur
50	Dom	ul. Krótka 13	E. Kupis	1923	mur
51	Dom	ul. Krótka 17	Przedsiębiorstwo Komunalne	1890	mur
52	Dom (*)	3-go Maja 4	Śmigalska	lata 30-te XX w.	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
53	Dom	ul. Młynarska 11	G. Wawrzyński	1937	mur
54	Dom	ul. Narutowicza 7	A. Bedka	1926	mur
55	Dom	ul. Narutowicza 9	Przedsiębiorstwo Komunalne	1925	mur
56	Dom	ul. Nowy Rynek 3	Z. Czerwiński	pocz. XX w.	mur
57	Dom	ul. Okólna 9	J. Walczak	Parter 1935, piętro 1945	mur
58	Dom	ul. Palestyńska 1	M. Krężel	1858 odbud. 1945	mur
59	Dom	ul. Palestyńska 3	M. Krężel	kon. XIX w. odbud. 1945	mur
60	Dom - sklep	ul. Palestyńska 5	UMiG	1858 odbud. 1945	mur
61	Dom	ul. POW 4	J. Janiak, A. Skórka	pocz. XX w.	mur
62	Dom	ul. POW 6	N. Kazimierzak	pocz. XX w.	mur
63	Dom	ul. POW 15	J. Imach	parter pocz. XX w. piętro dobud 1934	mur
64	Dom	ul. POW 19	L. Ostrychacz	1933	mur
65	Dom	ul. Powstańców Śląskich 2	J. M. Małychowie	1931	mur
66	Dom	ul. Powstańców Śląskich 10	S. Małycha	1931	mur
67	Dom, ob. apteka	ul. Sieradzka 1	Stacja Sanitarno- epidemiologiczna	pocz. XX w.	mur
68	Dom ob. hotel	ul. Sieradzka 2	Z. Sulikowski	kon. XIX w. przebud. 1929, odbud. 1946	mur
69	Dom	ul. Sieradzka 3	Spółdzielnia Handlowo- Produkcyjna	kon. XIX w.	mur
70	Dom	ul. Sieradzka 4	E. Bendkowski	1937	mur
71	Dom	ul. Sieradzka 5	H. Górka, Kułaga, M. Wodłowska	1 ćw. XX w.	mur
72	Dom	ul. Sieradzka 6	R. Kmita, T. Kwiatkowska	1936	mur
73	Dom	ul. Sieradzka 8	B. Konieczna, A. Warecka	ok. 1935	mur
74	Dom	ul. Sieradzka 11	S. Nawrocka, S. Płociennik	1938	mur
75	Dom	ul. Sieradzka 13	S. Owczarek	lata 20-te XX w. ganek dobud. 1988	mur
76	Dom	ul. Sieradzka 14	E. Skoczylas	pocz. XX w.	mur
77	Dom	ul. Sieradzka 17	K. Grela	I. 20-te XXw. restaur. 1958	mur
78	Dom	ul. Sieradzka 29	Przedsiębiorstwo Komunalne	1923	mur
79	Dom	ul. Sieradzka 35	A. Krawczyk	pocz XX w.	mur
80	Dom	ul. Sieradzka 36	Przedsiębiorstwo Komunalne	1924	mur
81	Dom	ul. Sieradzka 39	T. Witczak, M. Zelek	1933	mur
82	Dom	ul. Staszica 3	Cz. Peliński	1933	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
83	Dom	ul. Staszica 4	Z. Szelaąg	pocz. XX w.	mur
84	Dom ob. Sąd Rejonowy	ul. 18-tego Stycznia 4	Sąd Rejonowy w Wieluniu	ok. poł. XX w.	mur
85	Dom	ul. 18-tego Stycznia 5	J. Maciejewska	lata 20-te XX w.	mur
86	Dom	ul. 18-tego Stycznia 7/9	S. Ruskowski	1909	mur
87	Dom	ul. 18-tego Stycznia 8	Lankiewicz, M. Nowak	1910/ 1920	mur
88	Dom	ul. 18-tego Stycznia 9	J. Derbis, B. Bednarek	1935	mur
89	Dom	ul. 18-tego Stycznia 16	J. Jarosławska	3 ćw. XIX w. restaur. 1881	mur
90	Dom	ul. 18-tego Stycznia 23	R. Duszyński	1931	mur
91	Dom	ul. 18-tego Stycznia 25	P. Patacz, B. Graczy	1929	mur
92	Dom	ul. 18-tego Stycznia 31	H. Bąk, Przedsiębiorstwo Komunalne	1929	mur
93	Dom	ul. 18-tego Stycznia 33	A. Zgądek	pocz. XIX w.	mur
94	Dom	ul. 18-tego Stycznia 34	S. Szajber	kon. XIX w.	mur
95	Dom	ul. Ślaska 2	Przedsiębiorstwo Komunalne	1880	mur
96	Dom	ul. Ślaska 4	L. Duchowska, S. Wójcik	kon. XIX w. pocz. XX w.	mur
97	Dom	ul. Ślaska 6	Z. Modrzejewska	3 ćw. XIX w.	mur
98	Dom	ul. Ślaska 7	J. Pawłowska, J. Rychlik	kon. XIX w.	mur
99	Dom	ul. Ślaska 8	A. Szymczykiwicz	3 ćw. XIX w.	mur
100	Dom	ul. Ślaska 10	S. Kędzira, A. Komar	3 ćw. XIX w.	mur
101	Dom	ul. Ślaska 12	Przedsiębiorstwo Komunalne	1946	mur
102	Dom	ul. Ślaska 18	J. Hadrian, R. Kozłowski	lata 20/ 30 – XX w.	mur
103	Dom	ul. Ślaska 24	T. Burchaciński, W. Kamiński	3 ćw. XIX	mur
104	Dom	ul. Ślaska 28	W. Tokarek, Z. Wilkowiecki	1936	mur
105	Dom	ul. św. Barbary 1	S. Hadrian, J. Maras	pocz. XX w.	mur
106	Dom	ul. św. Barbary 5	R. Dera	pocz. XX w.	mur
107	Dom	ul. św. Barbary 6a	S. Kaczmarzyk	1929	mur
108	Dom	ul. św. Barbary 24	J. Chabinowska	lata 20-te XX w.	mur
109	Dom	ul. św. Barbary 26	N. Burzyńska, A. Grzelak	lata 20-te XX w.	mur
110	Dom	ul. św. Barbary 34a			
111	Dom	ul. św. Barbary 39	M. Kawka	1916	mur
112	Dom	ul. św. Barbary 40	J. Kucharczyk	ok. 1920	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
113	Dom	ul. św. Barbary 41	Przedsiębiorstwo Komunalne	1905	mur
114	Dom	ul. św. Barbary 42	P. Szczerkowska	1917	mur
115	Dom	ul. św. Barbary 43			
116	Dom	ul. św. Barbary 44	H. Salejda	1920	mur
117	Dom	ul. św. Barbary 45	M. Szymańska	1937	mur
118	Dom	ul. św. Barbary 46	J. Zagarda	lata 20-te XX w.	mur
119	Dom	ul. św. Barbary 51	Przedsiębiorstwo Komunalne	1934	mur
120	Dom	ul. Targowa 2	S. Smulska	lata 30-te XX w.	mur
121	Dom	ul. Targowa 2ab	S. Smulska	lata 20-te XX w.	mur
122	Dom	ul. Targowa 5/7	K. Bokalski	Ok. 1930 r.	mur
123	Dom	ul. Traugutta 4	S. Leśnik	1932	mur
124	Dom	ul. Warszawska 1	J. Gogola	kon. XIX w.	mur
125	Dom	ul. Wojska Polskiego 3	Cz. Pietrzak	pocz. XX w.	mur
126	Dom	ul. Wojska Polskiego 15	H. Szymajtyś	1912	mur
127	Dom	ul. Wojska Polskiego 19	J. Piwoński	1930 II piętro dobud. 1936	mur
128	Dom	ul. Wojska Polskiego 23	H. Kaupe, P. Poślad	1933	mur
129	Dom	ul. Wojska Polskiego 44	J. Kipigroch	kon. XIX w.	mur
130	Dom	ul. Wojska Polskiego 51	T. Ignaczak	pocz. XX w. odbud. 1946	mur
131	Dom	ul. Wojska Polskiego 59	L. Cieślak, H. Perdek	I. 20-te XX w. dobud. 1931	mur
132	Dom	ul. Zamiejska 2	A. Zychla	Ok. 1930	mur
133	Dom	ul. Żeromskiego 1	A. Czernik, T. Juszczyk	1934	mur
134	Dom	ul. Żeromskiego 2	M. Grabiński, M. Grabiński	1931	mur
135	Dom	ul. Żeromskiego 3	M. Rytlewska, A. Ścibor	1935	mur
136	Dom	ul. Żeromskiego 9	K. Jabłoński	lata 30-te XX w.	mur
137	Dom	ul. Żeromskiego 13	H. Olejnik, Mydlarz	1930	mur
138	Dom	ul. J. Żubr 4	J. Rozmarzynowski	poł. XIX w.	mur
139	Dom	ul. J. Żubr 5	Przedsiębiorstwo Komunalne	1890	mur
140	Dom	ul. J. Żubr 8	Przedsiębiorstwo Komunalne	1890	mur
141	Dom	ul. J. Żubr 12	J. Kiepuska, M. Łuczak	pocz. XX w.	mur
142	Dom	ul. J. Żubr 16	J. Garncarek	pocz. XX w.	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
143	Dom	ul. 18-tego Stycznia 22	M, R, Ł. Piotrowiczowie	1935	mur
144	Budynek plebanii przy Zespole Klasztornym Augustianów	ul. Augustiańska 10			
145	Dom	ul. Kaliska 18			
146	Dom	ul. 3-go Maja 14			
147	Dom	ul. Częstochowska 4			
148	Dom	ul. Kaliska 14a			
Obiekty techniki					
1	Młyn	ul. 18-tego Stycznia 37	Państwowe Zakłady Zbożowe	1 ćw. XX w. dobud. lata 50-te XX w.	mur
2	Młyn ob. magazyn	ul. J. Żubr 16	Muzeum Ziemi Wieluńskiej	lata 20-te XX w.	mur
3	Odewnia żeliwa	ul. Wojska Polskiego 23	H. Kaupé, M. Zarzycki, J. Zelwert	1932	mur
4	Piekarnia ob. Budynek pofabryczny	ul. Wojska Polskiego 25	F. Janowski	1923	mur
5	Zespół Cukrowni – fabryka	Niedzielsko ul. Długosza	Cukrownia Wieluń	1912, dobud. 1974	mur
6	Zespół Cukrowni – dom dyrektora, domy pracownicze oraz pozostałe elementy założenia	Niedzielsko ul. Długosza	Cukrownia Wieluń	1912	mur
Cmentarze					
1	Zespół cmentarza parafialnego rzymsko- katolickiego	ul. 3-go Maja			
2	Cmentarz ewangelicko- augsburski	ul. POW			
3	Relikt cmentarza Żydowskiego, ob. miejsce pamięci narodowej	ul. Kijak			

Źródło: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieluń”, tekst zmiany studium – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XII/136/15 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21 września 2015 r. (*) - wydano decyzję na rozbiórkę obiektu

Tabela: Obiekty w rejestrze zabytków na terenie gminy Wieluń

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Znaczenie	Materiał	Stan tech.	Właściciel	Nr rejestru
- Obiekty								
1	Dąbrowa	Kościół parafialny p.w. św. Wawrzyńca	XIV w.	lokalne	mur	dobry	sakralny	114/A
2	Gaszyn	Kościół p.w. Najświętszego imienia Marii parafialny	XIV w.	ponadregionalne	drewno	dobry	sakralny	118/A
3	Gaszyn	Otoczenie kościoła parafialnego p.w. N. M. Panny					sakralny	A/65
4	Kurów	Wiatrak koźlak	1888 r.	lokalne	drewno	zły	-	339/A
5	Kurów	Grodzisko		ponadregionalne				130/A
6	Kadłub	Kościół parafialny p.w. św. Andrzeja	XVI w.	lokalne	drewno	dobry	sakralny	387/A
7	Masłowice	Dwór	XIX w.		mur	średni	Skarb Państwa	361/A
8	Masłowice	Cmentarzysko	XI – XII w.					137/A
9	Masłowice	Grodzisko	Wczesne średniow.					136/A
10	Masłowice	Osada otwarta kultury łużyckiej						135/A
11	Ruda	Kościół parafialny p.w. św. Wojciecha	XV w.	ponadregionalne	mur	dobry	sakralny	154/A
12	Ruda	Grodzisko nizinne	Wczesne średniow.					155/A
13	Ruda	Dwór w otoczeniu parku	1851 r.	ponadregionalne	mur	bardzo zły	A.W.R.S.P.	362/A
14	Starzenie	Cmentarzysko	Okres Halsztański					161/A
15	Turów - Zwiechy	Cmentarzysko	późny ok. Halsztański					170/A

Źródło: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieluń”, tekst zmiany studium – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XII/136/15 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21 września 2015 r.

Tabela: Obiekty w ewidencji zabytków (z pominięciem obiektów w rejestrze) na terenie gminy Wieluń

L.p.	Obiekt	Adres	Nowy adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
- Układy przestrzenne						
1	Układ przestrzenny miejscowości Ruda					
- Obiekty						
Dąbrowa						
1	cmentarz przykościelny w granicy ogrodzenia – parafia p.w. Św. Wawrzyńca	Dąbrowa		paraf. rzymsk. - kat.		
2	Dom	Dąbrowa 31	ul. Wolności 31 /ul. Młodowa 30	M. Bęs	1930	drewno

L.p.	Obiekt	Adres	Nowy adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
3	Dom	Dąbrowa 33	ul. Miodowa 46 /ul. Wolności 49	K. Fijałkowska	ok. 1935	drewno
4	Dom	Dąbrowa 69	ul. Wawrzyńska 3	P. Surma	ok. 1935	mur
5	Dom	Dąbrowa 87	ul. Wawrzyńska 37	Z. Gładysz	ok. 1920	drewno
6	Dom – ul. Wawrzyńska 2	Dąbrowa 173	u. Wawrzyńska 2	W. Cieślak	1930, ganek 1935	mur
Gaszyn						
7	Szkoła, ob. Dom	Gaszyn 73	ul. Opolska 18	Z. Kalisiewicz	1937	drewno
8	Dom	Gaszyn 62	ul. Strażacka 6	L. Lewandowski	lata 20-te XX w.	mur
9	Dom	Gaszyn 66	ul. Kościelna 14 /ul. Strażacka 10	T. Śliwińska	ok. 1935	mur
10	Dom	Gaszyn 112	ul. Strumykowa 5	J. Górny	1 ćw. XX w.	drewno
11	Dom	Gaszyn 115	ul. Żródlana 27 /ul. Strumykowa 1	B. Stępień	ok. 1935	mur
Kadłub						
12	Szkoła ob. lecznica zwierząt	Kadłub 17		UMiG	ok. 1930	drewno
13	Dom	Kadłub 27		S. Duda	lata 20-te XX w.	mur
14	Dom	Kadłub 71		L. Mora	1908	mur
15	Dom	Kadłub 77a		S. Leś	lata 20-te XX w.	mur
16	Dom	Kadłub 84		H. i J. Leś	ok. 1935	mur
Kurów						
17	Dom	Kurów 53	ul. Wieluńska 19	T. Golański	lata 20-te XX w.	mur
18	Dom	Kurów 64	ul. Wieluńska 41	J. Szczakiecki	1938	mur
19	Dom	Kurów 87	ul. Wieluńska 62	P. Kołaczek	1928	mur
20	Dom	Kurów 89	ul. Wieluńska 58	S. Szczukiecki	ok. 1935	drewno
21	Dom	Kurów 116	ul. Krótka 13	D. Koper	1918	mur
22	Dom	Kurów	ul. Łąkowa 40		1900-1925 r.	mur
Małyszyn						
23	Dom	Małyszyn 18		H. Ścigała	ok. 1930	mur
24	Dom	Małyszyn 24		Z. Wątroba	1929	mur
25	Dom	Małyszyn 25		Cz. Krysztofiński	1929, okna 1985	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Nowy adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
Masłowice						
26	Zespół dworski – oficyna ob. magazyn	Masłowice		Stacja Doświadczalna Oceny Roślin	ok. poł. XIX w.	mur
27	Zespół dworski – stajnie ob. magazyn	Masłowice		Stacja Doświadczalna Oceny Roślin	ok. 1820 -30	mur
28	Dom	Masłowice 67		E. Jaworek	1945	mur
29	Dom	Masłowice 68		Z. Wrzosek	1945	drewno
Olewin						
30	Dworek ob. szkoła	Olewin		UMiG	ok. poł. XIX w.	mur
31	Urząd Gminy ob. dom	Olewin 1		C. Kleszcz	lata 20-te XX w.	mur
32	Dom	Olewin 4		A. Wlazka	1931	drewno
33	Dom	Olewin 31		S. Kucharczyk	1911	drewno
Ruda						
34	Zespół kościoła paraf. p.w. św. Wojciecha – cmentarz przykościelny w granicach ogrodzenia i dzwonnica	Ruda, ul. św. Wojciecha		paraf. rzymsk. – katol.	pocz. XX w.	mur
35	Kaplica cmentarna na cmentarzu parafialnym	Ruda		paraf. rzymsk. – katol.	lata 20-te XX w.	mur
36	Zespół dworski - czworaki	Ruda, ul. Rudzka		Agencja Rynku Rolnego	kon. XIX w.	mur
37	Zespół dworski - brama	Ruda, ul. Rudzka		Agencja Rynku Rolnego	ok. poł. XIX w.	mur
38	Remiza ob. magazyn	Ruda, ul. Kasztelańska 7		OSP w Rudzie	1922	mur
39	Dom	Ruda, ul. Kasztelańska 13		M. Karczewska	1929	mur
40	Dom	Ruda, ul. Kasztelańska 31		A. Przebieraka	lata 20-te XX w.	mur
41	Zagroda, dom	Ruda, ul. Rudzka 10		R. Preś	1945	drewno
42	Dom	Ruda		Cz. Maras	1932	mur
43	Dom	ul. 18-ego Stycznia 51		A. Cieślak	1928	mur
Sieniec						
44	Kaplica p.w. św. Piotra i Pawła	Sieniec		paraf. rzymsk. - katol. w Chotowie	1902, rozbud. ok. 1970	mur
45	Dom	Sieniec 31		W. Błaszczak	1935	drewno
Turów / Zwiechy						
46	Kaplica p.w. św. Barbary	Turów		paraf. rzymsk. - katol. w Chotowie	1902, rozbud. ok. 1970, Przybudówka 1990	mur

L.p.	Obiekt	Adres	Nowy adres	Właściciel	Datowanie	Materiał
47	Dom	Turów 6		A. Wiśniewska	1937	mur
48	Dom	Turów 163		A. Ciupa	pocz. XX w.	mur
49	Dom	Zwiechy 172		J. Kucharski	1921	drewno
- Cmentarze i parki						
1	Zespół dworski – park (buk, cis, modrzewie)	Masłowice		Stacja Doświadczalna Oceny Roślin	ok. poł. XIX w.	
2	Park dworski	Olewin				
3	Park dworski (kasztany, klony, wiąz)	Ruda, ul. Rudzka		Agencja Rynku Rolnego	poł. XIX w.	
4	Park dworski	Starzenice				
5	Cmentarz parafialny	Kadłub				
6	Cmentarz parafialny	Ruda, ul. Rudzka				
7	Cmentarz parafialny	Ruda, ul. św. Wojciecha				
8	Cmentarz parafialny	Masłowice				

Źródło: „Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Wieluń”, tekst zmiany studium – Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XII/136/15 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21 września 2015 r.

Kultura

Mieszkańcy Gminy Wieluń bardzo mocno związani są z kulturą tego miejsca. Obraz kultury określa dzisiaj działalność placówek i instytucji, do których należą Muzeum Ziemi Wieluńskiej wraz z oddziałem – Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie, Wieluński Dom Kultury, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna, Młodzieżowy Dom Kultury, spółdzielcze ośrodki kultury i licznie działające organizacje pozarządowe. Potencjał w tej dziedzinie uzupełniają muzycy, malarze, rzeźbiarze i inni twórcy kultury.

Samorządowe instytucje kultury (SIK) dotowane przez gminę Wieluń to: Muzeum Ziemi Wieluńskiej, Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna oraz Wieluński Dom Kultury.⁴

Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu⁵

„Muzeum Ziemi Wieluńskiej w Wieluniu mieści się w dawnym klasztorze ss. Bernardynek z początku XVII w., ufundowanym przez matkę hetmana wielkiego Stanisława Koniecpolskiego. Muzeum posiada zbiory: archeologiczne, etnograficzne, historyczne i sztuki. W podziemiach dawnego klasztoru interesująco prezentują się zabytki archeologiczne licznie odkrywane na obszarze ziemi wieluńskiej. Zainteresowanie wzbudza biżuteria

z epoki brązu, a także z okresu średniowiecza. Zespół elementów uzbrojenia z XIV/XV w., takich jak: sztylet mizerykordia, liczne groty strzał i beltów kuszy oraz żelazne kotwiczki rzucane pod końskie kopyta, zawsze wzbudzają spore zainteresowanie. Dużą ciekawostkę stanowią: scytyjski sztylet tzw. akinakes oraz zapinka - fibula, pochodzące z późnego okresu halsztackiego, a znalezione nad Prosną.

Broń biała i palna oraz pamiątki patriotyczne, w tym biżuteria związana z powstaniami narodowymi, stanowią interesujący zespół dziewiętnastowiecznych obiektów. Na szczególną uwagę zasługuje Biblia brzeska (radziwiłłowska) z 1563 r., niezwykle rzadki zabytek polskiego drukarstwa. Ważną dla historii miasta jest bogata ikonografia obrazująca skutki bombardowania dokonanego przez niemieckie lotnictwo rankiem 1 IX 1939 r. Te historyczne zabytki można zobaczyć na parterze budynku. Na piętrze obejrzymy zabytki związane z przeszłością podwieluńskiej wsi. Są więc tutaj liczne narzędzia rolnicze, różnorodne przyrządy wykorzystywane przez mieszkańców wsi, stroje regionalne. Możemy również zajrzeć do chałupy chłopskiej, z której jakby na chwilę wyszli domownicy. W dziale etnograficznym na wyróżnienie zasługują przede wszystkim dewocjonała, szczególnie malarstwo religijne oraz licząca kilkaset sztuk kolekcja rzeźby ludowej.

Zbiory działu sztuki prezentowane są głównie w Oddziale Muzeum Ziemi Wieluńskiej - Muzeum Wnętrz Dworskich w Ożarowie, mieszczącym się w późnobarokowym, czteroalkierzowym dworze szlacheckim. (...) Zgromadzone zabytki pochodzą w części z dworów ziemi wieluńskiej, np. piece kaflowe, barokowe szafy, kufry. Interesująco reprezentuje się zespół portretów szlachty i wieluńskiego

⁴ STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

⁵ Strona internetowa Muzeum, www.muzeum.wielun.pl

duchowieństwa, w tym barokowe portrety pośmiertne, tzw. trumienne. (...) ożarowskie muzeum opiekuje się także, zrekonstruowanym w ostatnich latach, młynem wiatrowym znajdującym się w pobliskim Kocilewie."

Na wystawy stałe Muzeum Ziemi Wieluńskiej składają się trzy ekspozycje:

- 1) "Pradzieje ziemi wieluńskiej";
- 2) "Życie codzienne wsi wieluńskiej na początku XX wieku";
- 3) "Tragedia Wielunia - 1 września 1939 r."

Realizowane są lekcje muzealne i warsztaty.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wieluniu⁶

Początki bibliotekarstwa wieluńskiego sięgają XVIII w. „Pierwsza biblioteka publiczna w Wieluniu powstała w okresie międzywojennym. Była to Biblioteka im. S. Staszica powołana do życia przez stowarzyszenie oświatowe czyli Polską Macierz Szkolną. Z powojennych wydarzeń na szczególną uwagę zasługuje rok 1964, kiedy to oddano do użytku nowoczesny (jak na owe czasy) gmach biblioteki przy ul. Narutowicza - pierwszy obiekt tego typu w kraju wzniesiony nakładem Społecznego Funduszu Odbudowy Kraju i Stolicy. Budynek w dotychczasowym swoim kształcie funkcjonował do października 2007 r. W tymże roku, dzięki staraniom władz samorządowych, miasta rozpoczęto inwestycję budżetową jaką była przebudowa Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej im. Leona Kruczkowskiego w Wieluniu. Przedsięwzięcie zaplanowano na okres 2 lat. Ostatecznie budynek oddano do użytku w marcu 2009 roku (...). Modernizacja i termomodernizacja głównej biblioteki publicznej regionu pochłonęła w sumie kwotę 1.668.000 PLN, z czego 1.339.000 PLN pochodziło ze środków budżetowych Gminy Wieluń (modernizacja budynku), a 329.000 PLN pozyskano z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (koszty termomodernizacji budynku). (...) W wyniku przeprowadzonych prac w sposób zasadniczy zmieniła się estetyka i funkcjonalność wieluńskiej placówki bibliotecznej. (...)

Remont biblioteki to również zmiany związane z przystosowaniem obiektu na potrzeby osób niepełnosprawnych ruchowo. Na zewnątrz gmachu znajduje się podjazd dla osób na wózkach inwalidzkich, a w środku budynek został wyposażony w schodolaz - urządzenie do transportu osób niepełnosprawnych. (...)"

Przykłady form pracy placówki to m.in.:

- 1) konkursy w związku z obchodami 70. rocznicy wybuchu II Wojny Światowej;
- 2) spotkania z wybitnymi wielunianami, osobowościami ze świata nauki, kultury, polityki i sportu;
- 3) spotkania z ulubionymi autorami książek;
- 4) kontynuacja cyklu "Cała Polska czyta dzieciom";
- 5) dyktando dla wielunian;
- 6) organizowanie wystaw prac i spotkań z twórcami seniorami;
- 7) "książka na telefon" - oferta dla osób starszych, schorowanych i niepełnosprawnych.

⁶ Strona internetowa Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wieluniu, www.bibliotekapubliczna.wielun.pl

Wieluński Dom Kultury⁷

„Wieluński Dom Kultury mieści się w budynku byłej Cerkwi pw. Przenajświętszej Bogarodzicy Maryi w Wieluniu. Cerkiew wzniesiona została w latach 1900 - 1902 i zastąpiła pierwszą wieluńską cerkiew św. Włodzimierza z 1852 roku (budynek przy ulicy Palestranckiej), która na początku XX okazała się za mała. Od momentu wycofania się z Wielunia w 1914

roku wojsk rosyjskich obiekt stał się zbyt duży dla topniejącej społeczności prawosławnej. Jednak jeszcze w latach 20. odbywały się tu nabożeństwa. W 1934 Sejmik Wieluński odkupił obiekt, przekazując prawosławnym na dom modlitw kamienicę przy ul. Krakowskie Przedmieście. W trakcie prac adaptacyjnych usunięto liczne kopuły wieńczące nawę, kruchtę i boczne kaplice. W 1935 roku budynek przekształcono w Muzeum Ziemi Wieluńskiej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego. Po wojnie budynek został zajęty przez jeden z wieluńskich domów kultury.”

W ramach WDK działają: zespoły muzyczne, sekcja perkusistów, sekcja gitary elektrycznej oraz koła plastyczne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Prowadzony jest Uniwersytet Trzeciego Wieku, Klub Krótkofalarski SP7KED, Klub Kwadransowych Grubasów, Klub Żeglarski „Shanta”, Tajemniczy Klub Filmowy oraz Wieluńskie Towarzystwo Numizmatyczne.

W Wieluniu funkcjonuje ogólnopolska Karta Dużej Rodziny, która przyznawana jest rodzinie, która utrzymuje przynajmniej trójkę dzieci. Dotyczy to także rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. Karta przyznawana jest każdemu członkowi rodziny. Karta Dużej Rodziny uprawnia do zniżek, które oferowane są zarówno przez instytucje państwowe, jak i firmy prywatne.

Wieluń stworzył również Program „Wieluń sprzyja rodzinom 3+”, jest to propozycja dla rodzin wielodzietnych, które mogą korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w wybranych obiektach na terenie gminy i poza nią. Kartę można bezpłatnie otrzymać w Wieluńskim Domu Kultury.

W Gminie funkcjonuje również Wieluńska Karta Seniora 65+. Jej posiadacze mogą korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w różnych, wybranych obiektach na terenie gminy.

Sport i rekreacja

W ramach infrastruktury sportowej i okołosportowej miasto oferuje:

- 1) Stadion Miejski (boisko główne, trybuny na 650 miejsc siedzących, wokół boiska bieżnia lekkoatletyczna 400m; 2 boiska treningowe; pawilon mieszczący siedziby WOSiR, Wieluńskiego Klubu Sportowego, Rady Gminnej LZS, zaplecze - szatnie + prysznice, magazyny). Głównym użytkownikiem obiektu jest Wieluński Klub Sportowy;
- 2) Hala Sportowa (płyta główna o wymiarach 45 x 24,6m mieszcząca pełnowymiarowe boiska do siatkówki i piłki ręcznej, hala przystosowana jest do przeprowadzania zajęć treningowych na trzech boiskach do piłki siatkowej; widownia: 324 miejsca siedzące stałe + trybuny

⁷ Strona internetowa Wieluńskiego Domu Kultury, www.wdkwielun.pl

rozkładane - 312 miejsc, szatnie + prysznice, magazyny). Głównymi użytkownikami obiektu są: I LO im. T. Kościuszki, MUKS Siatkarz, MKS, Gimnazjum nr 1, Gimnazjum nr 2, Powiatowe Zrzeszenie LZS, Wieluńska Liga Siatkówki i osoby fizyczne;

- 3) Hotel Maraton (27 (+4 dostawki) miejsc). W każdym pokoju znajduje się: pełny węzeł sanitarny, telewizor, lodówka, bezprzewodowy dostęp do Internetu. Użytkownikami obiektu są głównie osoby fizyczne oraz drużyny sportowe;
- 4) Pływalnia kryta z sauną. Głównymi użytkownikami obiektu są wieluńskie szkoły i osoby fizyczne;
- 5) Pływalnia odkryta (basen sportowy 50x21m + widownia ok. 150 miejsc, basen szkolny 56x38m, brodzik 38x10m; 2 boiska do siatkówki plażowej). Użytkownikami obiektu są głównie osoby fizyczne;
- 6) Sala gimnastyczna, obok pływalni krytej. Znajdują się tu ponadto: siłownia, zaplecze - szatnia + prysznic. Głównymi użytkownikami obiektu są: Klub Sportowy „Pszczółka” Karate Tradycyjne, MMA Paweł Szaniec oraz osoby fizyczne;
- 7) Boiska Orlik lokalizacja przy ul. POW 14 i ul. ks. Wendta (boisko do piłki nożnej ze sztuczną nawierzchnią o wymiarach 60x30m i bramkami 5x2 m, boisko do piłki ręcznej z nawierzchnią tartanową o wymiarach 40x30m i bramkami 3x2 m, na tej samej powierzchni, co boisko do piłki ręcznej, znajdują się 2 pełnowymiarowe boiska do koszykówki, oświetlenie sztuczne, zaplecze - 2 szatnie z natryskami, pomieszczenie (z magazynkiem sprzętu) dla pracownika WOSiR – animatora). Głównymi użytkownikami obiektu są: wieluńskie szkoły oraz osoby fizyczne;
- 8) Lodowisko sztuczne o wymiarach 40x20m (oświetlenie sztuczne, nagłośnienie, elektryczny system kontroli dostępu, wypożyczalnia łyżew. Głównymi użytkownikami obiektu są: wieluńskie szkoły oraz osoby fizyczne;

Od września 2015 roku na obszarze Gminy funkcjonuje grupa *Rowerowy Wieluń* powstała z inicjatywy grupy miłośników jednośladów, którzy postanowili zaangażować w turystykę rowerową każdego, kto ma tylko czas i ochotę przemierzać piękne tereny powiatu i nie tylko - Grupa organizuje również wyjazdy, za sobą ma już wypadu m.in. na Mazury, Jurę Krakowsko-Częstochowską, czy do Czech.⁸

W Wieluniu funkcjonuje również grupa *Wieluń Biega*, zrzeszająca miejscowych biegaczy, stanowiąca amatorską drużynę biegową pochodzącą z Wielunia i okolic. Grupa prowadzi wspólne treningi, aktywnie uczestniczy w zawodach lokalnych, ale również w biegach organizowanych w miastach na obszarze całej Polski, promując zdrowy styl życia i rodzinne strony.

W Mieście funkcjonuje również: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Wieluniu oraz Wieluński Ośrodek Sportu i Rekreacji.

Stowarzyszenia i organizacje

Na obszarze Gminy działalność prowadzą następujące stowarzyszenia i organizacje:

- 1) Towarzystwo Przyjaciół Wielunia;
- 2) Wieluńskie Towarzystwo Naukowe;

⁸ rowerowywielun.pl

- 3) Stowarzyszenie Polski Szlak Bursztynowy;
- 4) Polski Czerwony Krzyż;
- 5) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków;
- 6) Polski klub UKF – Stowarzyszenie Miłośników Radiowych i Łączności na Falach Ultrakrótkich;
- 7) Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Olewin;
- 8) Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńsko-Sieradzka”;
- 9) Fundacja Na Rzecz Rozwoju Powiatu Wieluńskiego;
- 10) Stowarzyszenie Integracyjne Działające Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin „Tacy Sami”;
- 11) Stowarzyszenie „Poplon” w Wieluniu;
- 12) Fundacja „Jestem widoczny – jestem bezpieczny”;
- 13) Stowarzyszenie Mediatorów Cywilnych;
- 14) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Miejsko-Powiatowy.

Środowisko przyrodnicze

Klimat

Wg podziału Polski na regiony klimatyczne (W. Okołowicz) Gmina Wieluń położona jest w regionie o słabnących wpływach oceanicznych, cechującym się stosunkowo małymi amplitudami temperatury powietrza, wczesną wiosną, latem stosunkowo długim, zimą łagodną i krótką z mało trwałą pokrywą śnieżną.

Kraina klimatyczna, w której położona jest Gmina Wieluń charakteryzuje się średnią temperaturą stycznia – 2,0°C, średnią temperaturą lipca 18,2°C, zima trwa średnio 80 dni, lato natomiast 98 dni. Dni pogodnych z zachmurzeniem poniżej 2 notuje się średnio w roku 61, natomiast dni pochmurnych z zachmurzeniem ponad 8 – 110 dni.

W całym roku tylko w okresie od czerwca do sierpnia nie występują dni ogrzewania budynków; w maju i we wrześniu jest to odpowiednio średnio 10 i 5 dni, natomiast w pozostałych miesiącach okres grzewczy trwa codziennie.

Tabela: Średnie wieloletnie temperatury miesiąca w stopniach Celsjusza i liczba dni ogrzewania dla stacja meteorologicznej – Wieluń wg PN-B-02025.

Miesiąc	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Temperatura	-2,7	-1,6	2,1	7,2	12,6	16,5	17,6	17,0	13,3	8,5	3,6	-0,4
Ilość dni ogrzewania	31	28	31	30	10	0	0	0	5	31	30	31

Źródło: Projekt założenia do planu zaopatrzenia w energię Gminy Wieluń na lata 2004-2020 r.

Średni roczny opad atmosferyczny wynosi 550 mm – poniżej średniej dla Polski, która wynosi 600 mm. Średnie roczne usłonecznienie – ilość godzin ze słońcem wynosi w Gminie Wieluń 4,0 godz./dobę. Pewną odrębnością cechują się tereny o płytko występującej wodzie gruntowej. Tereny o płytko zalegającej wodzie gruntowej charakteryzują się większą pojemnością cieplną, wyróżniają się znacznym zmniejszeniem amplitud dobowych; drugim wyróżniającym się obszarem są duże

powierzchnie leśne oraz tereny w ich sąsiedztwie. Wilgotność względna powietrza nie odbiega wartościami od innych obszarów środkowej Polski. Zachmurzenie nie wykazuje większej zmienności przestrzennej. Najpogodniejszym miesiącem w roku jest wrzesień. Pokrywa śnieżna występuje w ciągu średnio 76 dni w roku, z tym, że najczęściej w okresie od grudnia do marca. Wiatr – jego kierunek i prędkość stanowią jeden z ważniejszych elementów meteorologicznych warunkujący układ i przebieg innych elementów, a przede wszystkim posiadają zasadniczy wpływ na formowanie się warunków klimatycznych w skali lokalnej, np. przewietrzanie terenu, w szczególności terenów zurbanizowanych, rozpraszania zanieczyszczeń i ich kierunku przemieszczania. Na obszarze zdecydowanie dominują wiatry zachodnie (22,1%), a następnie południowo-zachodnie (17%) w roku. Cisz notuje się bardzo mało, co jest również korzystnym zjawiskiem, gdyż nie zachodzi obawa stagnacji mgieł, zanieczyszczeń oraz świadczy o dobrej wentylacji terenu, aczkolwiek na terenie przeważają wiatry o niedużych prędkościach – średnio w roku 2,5 m/s.

Duże powierzchnie leśne w części północno-wschodniej Gminy – Lasy Ożarowskie – oraz w części południowo-wschodniej – Las Ruda, a także w części północno-zachodniej w okolicach wsi Piaski cechują się swoistymi warunkami topoklimatycznymi. Mianowicie zmniejszeniem prędkości wiatru wewnątrz lasu, jak również w ich bezpośrednim sąsiedztwie. W większości lasy na terenie Gminy Wieluń są wilgotne – o płytko stosunkowo zalegającej wodzie gruntowej, a więc mniej przydatne dla rekreacji, szczególnie w części północnej Gminy. Bardziej przydatne dla rekreacji są lasy w części południowo-wschodniej.

Lasy i tereny zieleni

Lasy w powiecie wieluńskim zajmują powierzchnię 22 665,9 ha, czyli ok. 24,5% ogólnej jego powierzchni. Według danych GUS (Bank Danych Lokalnych na dzień 31.12.2012 r.) jest to lesistość wyższa od średniej dla województwa łódzkiego (21,2%), ale niższa niż dla Polski (29,3%). Nieco ponad 40% lasów powiatu wieluńskiego stanowią lasy będące własnością prywatną.

W 2012 roku w gminie miejsko-wiejskiej Wieluń lasy zajmowały powierzchnię 1865,3 ha, co stanowiło 14,3% udziału obszarów leśnych w areale gminnym ogółem. Udział lasów gminy Wieluń stanowi 8% powierzchni lasów powiatu wieluńskiego.

Tabela: Powierzchnia i udział obszarów leśnych w gminie miejsko-wiejskiej Wieluń i powiecie wieluńskim

Gmina	Powierzchnia (ha)			Udział obszarów leśnych (%)		Powierzchnia obszarów przypadająca na 1 mieszkańca w gminie (m ² /osoba)		
	2000	2005	2012	2005	2012	2000	2005	2012
Wieluń	1815	1819	1865,3	13,9	14,3	556,62	565,50	583,92
Miasto Wieluń	30,4	30,4	30,4	1,8	1,8	12,26	12,47	12,84
Wieluń – obszar wiejski	1784,6	1788,6	1834,9	15,6	16,1	2130,43	2143,07	2120,19

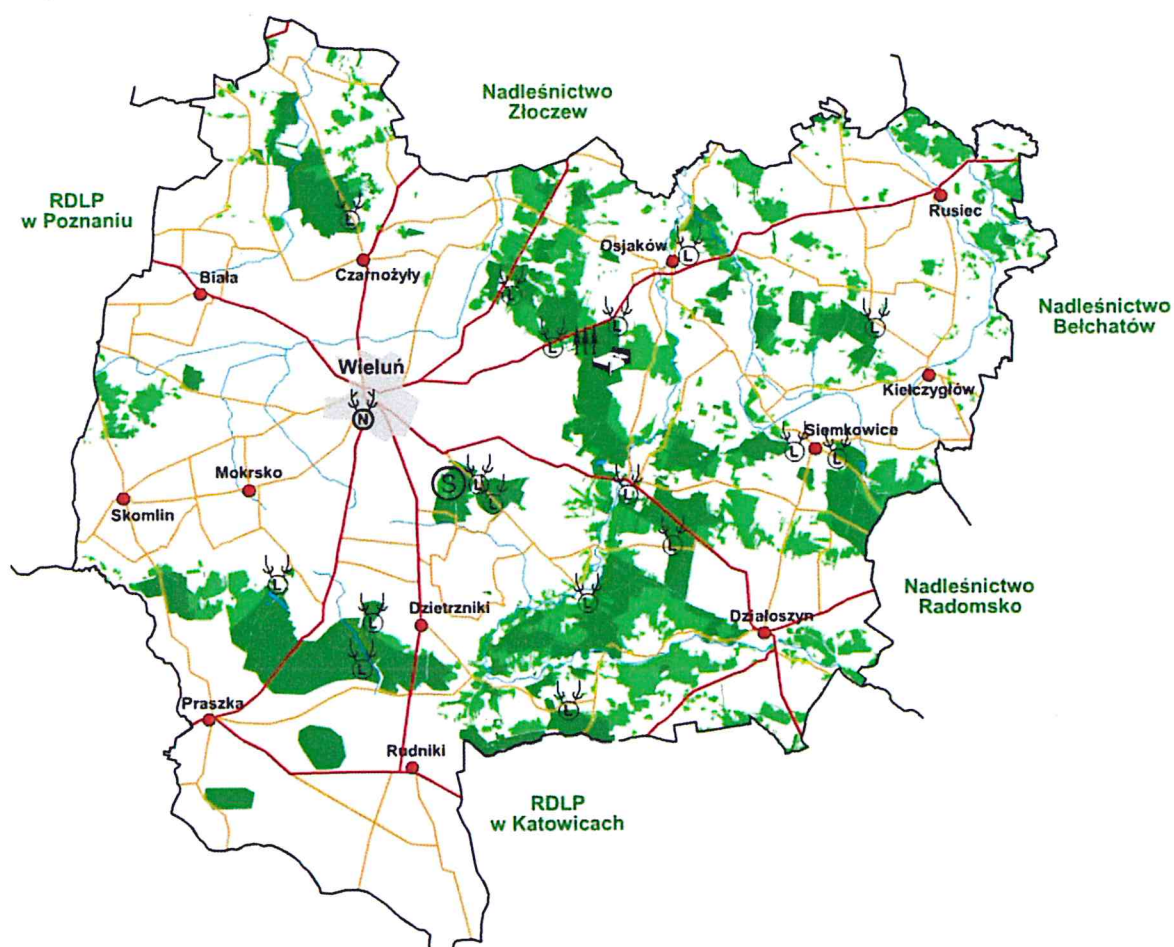
Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zarząd nad państwowymi terenami leśnymi sprawuje Nadleśnictwo Wieluń, pod którym znajduje się niemal 18 tys. ha lasów, w tym:

- 1) zasięg terytorialny 1463,50 km²;
- 2) 13 leśnictw;
- 3) obręby leśne: Cisowa, Czarnożyły i Kraszkowice.

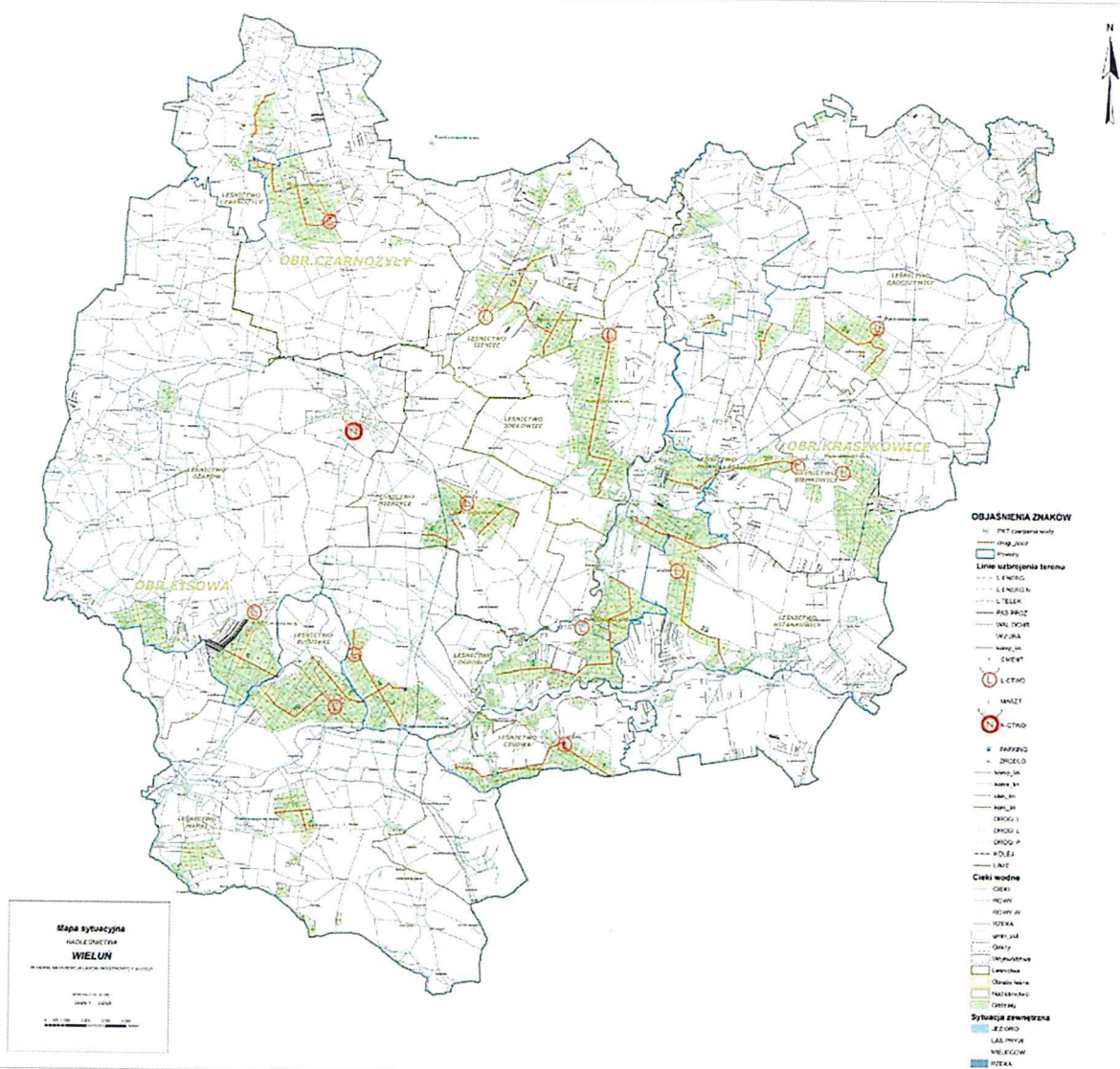
Lasy Nadleśnictwa Wieluń położone są w VI Krainie Małopolskiej, dzielnicy I - Sieradzko-Opoczyńskiej oraz południowa część N-ctwa w dzielnicy 6-Woźnicko-Wieluńskiej.

Mapa: Obszary leśne w Gminie Wieluń

Źródło: Serwis internetowy Nadleśnictwa Wieluń, <http://www.wielun.lodz.lasy.gov.pl>

Mapa: Obręby Nadleśnictwa Wieluń

Źródło: Serwis internetowy Nadleśnictwa Wieluń, <http://www.wielun.lodz.lasy.gov.pl>

Tabela: Charakterystyka stanu lasu i zasobów drzewnych

Wskaźnik	Jedn.	Nadleśnictwo Wieluń ¹⁾
Przeciętna zasobność drzewostanów	m ³ /ha	255
Przeciętny wiek	Lat	57
Bieżący przyrost roczny	m ³ /ha	7,33

Źródło: Według operatu Nadleśnictwa wg stanu na dzień 01.01.2007 r.

Na terenie Gminy Wieluń dominują dwa największe kompleksy leśne:

- 1) w północnej i północno-wschodniej części Gminy;
- 2) w południowo i południowo-wschodniej części Gminy.

Występują tutaj przeważnie drzewostany sosnowe w wieku powyżej 40 lat o umiarkowanym zwarcie, zwłaszcza w warstwach podszytu i drzewostanu, umożliwiającym swobodną penetrację. Lasy

te odznaczają się znaczną atrakcyjnością krajobrazową, korzystnym mikroklimatem, a przy tym także stosunkowo znaczną odpornością roślinności i elementów środowiska przyrodniczego. Najczęściej spotykanymi typami siedlisk na terenie Gminy są bór świeży i bór mieszany wilgotny. Inne typy siedlisk zajmują niewielki procent powierzchni.

Jako cenny obiekt przyrodniczy na terenie Gminy należy wymienić rezerwat leśny „Lasek Kurowski” obejmujący fragment o pow. 22,13 ha kompleksu leśnego położonego na północ od wsi Piaski, charakterystyczny ze względu na występowanie grądu z udziałem jodły, olsu i łęgu olsowego. Flora jest na tym obszarze bogata: wyróżniono 121 gatunków, a wśród nich rzadki i podlegający ochronie storczyk kruszyk błotny.

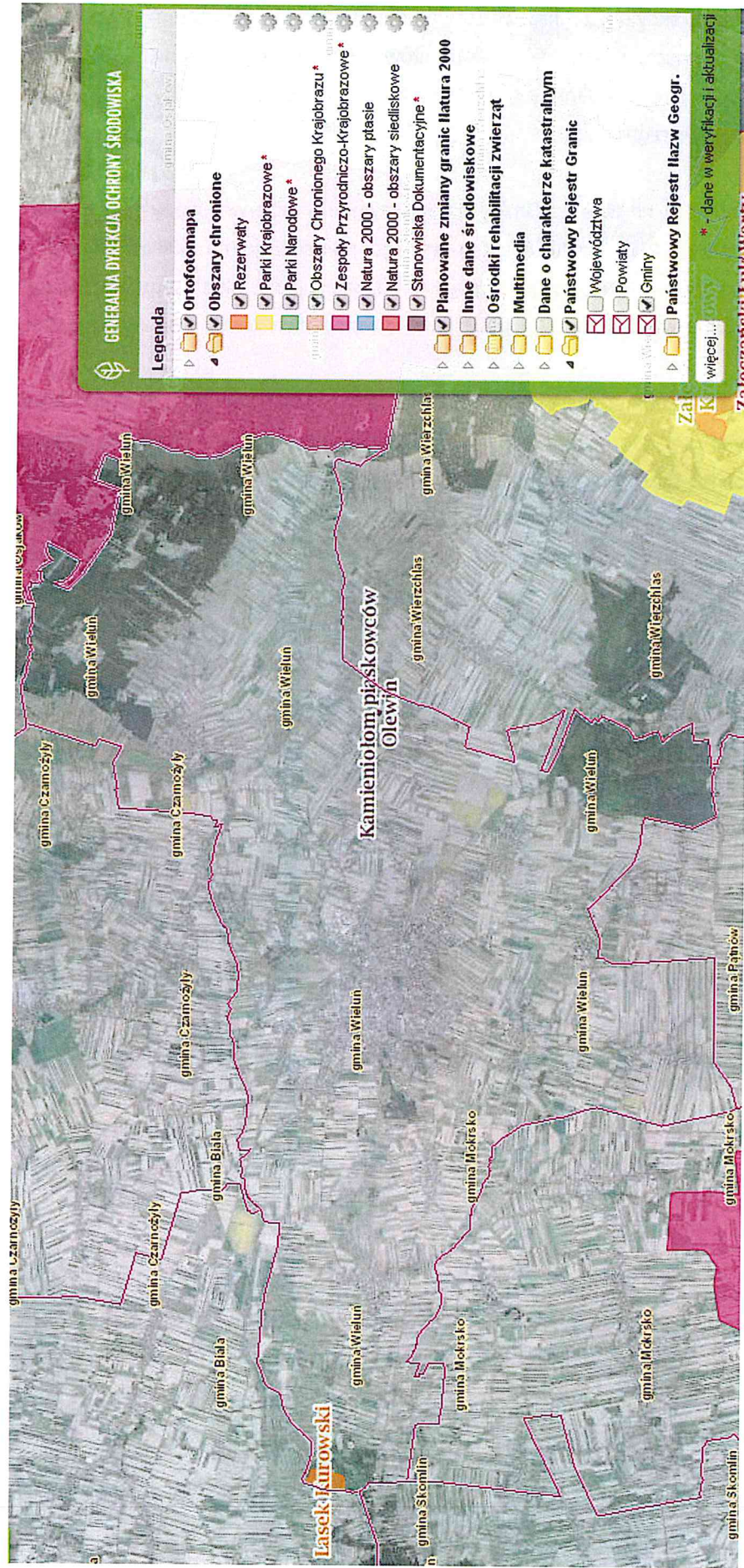
Lasów w okolicach Miasta Wielunia jest bardzo niewiele. Jedyny większy kompleks o powierzchni niespełna 30 ha występuje w zachodniej części Gminy. Wśród drzewostanów dominują drzewostany sosnowe w wieku 40 – 60 lat, stanowiące ponad 60%. Licznie występują tutaj podszyty bzu czarnego, rzadziej występują: grab, jodła, buk, dąb czerwony, dąb, klon. Są to gatunki wprowadzone sztucznie. Około 17% powierzchni zajmują drzewostany świerkowe występujące jako lite świerczyny lub z pojedynczymi lub grupowymi domieszkami sosny i modrzewia. Na 11% powierzchni występują drzewostany dębowe (głównie dąb czerwony) w wieku ok. 40 lat z domieszkami sosny, modrzewia, sporadycznie świerka srebrnego, grabu i innych. 1,3% powierzchni zajmuje przerzedzony drzewostan brzozy w wieku 50-60 lat z domieszkami sosny, jesionu i klonu. Modrzew występuje głównie na obrzeżu innych drzewostanów wzdłuż alei.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz obszary i obiekty chronione

Zgodnie z art. 6. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) do form ochrony przyrody zaliczane są: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Poniżej przedstawiono mapę wskazującą obszary chronione w Gminie Wieluń.

Mapa: Obszary chronione w Gminie Wieluń

Źródło: geoserwis.gdos.gov.pl

Park Krajobrazowy⁹

Park krajobrazowy, zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.), obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

W bliskim sąsiedztwie gminy Wieluń położony jest Załęczański Park Krajobrazowy. Obszar chroni krajobraz jurajskich wapiennych ostańców wraz z zespołami wapieniolubnej roślinności oraz stanowiska drobnej wapieniolubnej fauny; wartościowy przyrodniczo odcinek Warty.

Całkowita powierzchnia Parku wynosi 21 673 ha, na obszarze województwa łódzkiego znajduje się 13 520 ha, powierzchnia otuliny Parku w granicach województwa łódzkiego to natomiast 8 153 ha.

Data utworzenia/ podstawa prawna: Uchwała Wojewódzkiej Rady Narodowej w Sieradzu Nr XIII/50/78 z dnia 5 stycznia 1978 r. Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 31.07.1998 r. w sprawie określenia obszaru Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w części dotyczącej województwa łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 20, poz. 114) Rozporządzenie Nr 45/5005 Wojewody Łódzkiego z dnia 24.11.2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego Rozporządzenie Nr 14/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 04.06.2008 r. zmieniające rozporządzenie Wojewody Łódzkiego w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 198, poz. 1860).

Jest to obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Załęczański Łuk Warty PLH100007.

Strefę pośrednią między ZPK a jego otuliną stanowi Załęczański Obszar Chronionego Krajobrazu, który również położony jest poza granicami Gminy. Zgodnie z „Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” z 2010 r. na terenie Gminy Wieluń, w jej południowo-wschodniej części, niewielki obszar zajmuje otulina Załęczańskiego Parku Krajobrazowego. Zasięg otuliny został określony w Rozporządzeniu Wojewody Łódzkiego z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego w granicach województwa łódzkiego, poz. 3119, nr 45/2005. Otulina nie jest obszarem prawnie chronionym, jednak jej wyznaczenie ma na celu zabezpieczenie Załęczańskiego Parku Krajobrazowego przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka - strefa ochronna, buforowa parku.

Stanowisko dokumentacyjne¹⁰

Wg. Ustawy o ochronie przyrody stanowiskami dokumentacyjnymi są niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

⁹ Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 04.08.2015)

¹⁰ Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 04.08.2015)

Na obszarze Gminy Wieluń wyróżniono jedno takie stanowisko: Olewin, kamieniołom dz. Nr 633, utworzone 24.11.1998 roku. Zajmuje powierzchnię 0,52 ha, numer działki 663. Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego to: Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 24 listopada 1998 r. w sprawie uznania za obiekty chronione Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 29 poz. 174. Nadzór nad obszarem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody. Jest to odkrywka geologiczna, kamieniołom piaskowców żelazistych jury dolnej.

Rezerwat przyrody¹¹

Zgodnie z ww. Ustawą, rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na obszarze gminy Wieluń znajduje się Lasek Kurowski. Chroni on ekosystemy leśne z udziałem jodły i buka. Zajmuje powierzchnię 22,07 ha. Data utworzenia / podstawa prawna: Zarządzenie NR 49/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lasek Kurowski", Rozporządzenie NR 31/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Lasek Kurowski” (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 349, poz. 3041), Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (MP nr 39, poz. 230 z 1983 r.)

Plan ochrony: 2011 - 2030 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 grudnia 2014 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Lasek Kurowski” (Dz. Urz. Woj. Łódz. z 2015 r., poz. 146), Zarządzenie NR 13/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Lasek Kurowski” (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 98, poz. 833).

Zadania ochronne: 2006 r. - Zarządzenie Nr 121/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2006 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Lasek Kurowski”

2007 - 2008 r. - Zarządzenie Nr 480/2006 Wojewody Łódzkiego z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Lasek Kurowski”.

Użytek ekologiczny¹²

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt

¹¹ Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 04.08.2015)

¹² Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 04.08.2015)

i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na obszarze Gminy Wieluń znajduje się:

- 1) 8 bagien śródlęsnych - powstały na mocy Rozporządzenia Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Bagna zajmują dalej wymienione powierzchnie i znajdują się w podanych w nawiasach miejscowościach: 0,62 ha, 0,49 ha, 0,39 ha, 0,4 ha, 0,49 ha (wszystkie w Kurowie), 0,52 ha (Starzenice), 0,46 ha (Starzenice) oraz 0,35 ha (Ruda);
- 2) bagno o powierzchni 1,32 ha, powstałe na mocy Rozporządzenia Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne. Jest to bagno śródlęsne, w Rozporządzeniu Nr 18/2000 Wojewody Łódzkiego z dnia 22 maja 2000 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne wpisane było do gminy Osjaków, faktycznie leży na terenie Gminy Wieluń.

Obszary Natura 2000

Na obszarze Gminy Wieluń nie jest wyznaczony obszar Natura 2000.

Pomniki przyrody

Zgodnie z art. 40 ust.1. Ustawy o ochronie przyrody (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zm.) pomnikami przyrody „są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie”. Na terenie Gminy Wieluń wyróżniono wymienione w tabeli poniżej pomniki przyrody. Żaden z pomników nie jest objęty ochroną w zakresie prawa międzynarodowego.

Tabela: Pomniki przyrody w Gminie Wieluń

nazwa pomnika przyrody (jak w akcie prawnym o ustanowieniu)	data utworzenia pomnika przyrody	obowiązująca prawna podstawa wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	obwód na wys. 1,3 m (cm)	miejsowość	nr działki ewid.	opis lokalizacji	forma własności	sprawujący nadzór
Dąb szypułkowy			500	Ruda	1160	Ruda, park wiejski	Agencja Rolna Skarbu Państwa	
Lipa drobnolistna			550		663/3	Olewin, park wiejski		
32 Buki zwyczajne ¹³			110 - 260					
Topola biała			560	Olewin	777	Olewin, przy polnej drodze		
Topola biała			690		777	Olewin, przy polnej drodze		
Cis pospolity	1998-02-03	Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody Dz. Urz. woj. Sieradzkiego Nr 3, poz. 9	170		721/1			Wojewódzki Konserwator Przyrody
Dąb szypułkowy			480		721/1		Gmina Wieluń	
2 Dęby szypułkowe, Orzech czarny, Klon zwyczajny			390, 430, 290, 410		721/1			
Dąb szypułkowy			460	Masłowice	721/1	Masłowice, park wiejski		
Dąb szypułkowy			480		721/1			
Dąb bezszypułkowy			330		721/1			
Lipa drobnolistna			340		721/1			
12 sztuk drzew - 2 Buki zwyczajne odmiana purpurowa, Cis pospolity (forma krzewiasta), 4 Klony zwyczajne, Wiąz pospolity, Jesion wyniosły	2005-07-13	Rozporządzenie Nr 20/2005 Wojewody Łódzkiego z dnia 13 lipca 2005 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody	buki- 262, 361, klony- 230, 284, 284, 315, wiąz- 280, jesion-285	Masłowice	37/1, 37/2	Wieluń, ul. Długosza 3	Gmina Wieluń	Delegatura Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Sieradzu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rejestru Form Ochrony Przyrody prowadzonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (stan na 04.08.2015)

¹³ 2 buki zwyczajne ochrona zniesiona Uchwałą Nr IX/85/11 Rady Miejskiej w Wieluniu z dnia 21.06.2011 r. w sprawie zniesienia formy ochrony z dwóch drzew uznanych za pomniki przyrody w granicach administracyjnych Gminy Wieluń Dz. Urz. Woj. Łódzkiego Nr 223, poz. 2319

Środowisko przyrodnicze – obszar Miasta¹⁴

Park Miejski im. Żwirki i Wigury

Park powstał w 1852 r. z inicjatywy komisarza obwodowego Fryderyka Augusta Goleńskiego, według projektu inżyniera powiatu Karola Brochockiego, na miejscu fosy i murów obronnych między dzisiejszymi ulicami Śląską i Krakowskie Przedmieście, wzdłuż ul. Piłsudskiego. Projekt realizowano do 1895 r. Na terenie parku znalazły się: dawny zamek, synagoga i wybudowana później cerkiew; dwa ostatnie obiekty zamykały z dwóch stron aleję stanowiącą jego główną oś. Obszar parku powiększono po zasypaniu fosy koło zamku i ratusza oraz później w 1927 r. W 1933 r. nadano parkowi imię Żwirki i Wigury. W latach II wojny światowej park był dostępny wyłącznie dla Niemców. Po zburzeniu kościoła farnego, synagogi i budynku Ochotniczej Straży Pożarnej poszerzyli go oni o dodatkowy teren. Po ostatnim powiększeniu parku o działki po wyburzeniu zachodniej pierzei Krakowskiego Przedmieścia w latach 60. XX wieku, objął on powierzchnię 3,95 ha. Drzewostan parku tworzą: buki, klony pospolite, wiąz pospolite, dęby szypułkowe, kasztanowce zwyczajne, jesiony wyniosłe, robinie akacjowe, lipy, brzozy i wierzyby. Najokazalsze drzewa rosną w najstarszej części parku, wzdłuż ul. Piłsudskiego. W miejscu dawnej fosy przebiega rów z ciekim wodnym zasilanym ze źródeł w klasztorze bernardynek, w południowo- zachodniej części znajduje się staw z fontanną. W 1996 r. gwałtowna burza zniszczyła kilka okazałych drzew. Na terenie parku, przy pl. Kazimierza Wielkiego znajduje się pomnik Pogromcom Hitleryzmu wzniesiony w latach 50- tych.

Lasek Miejski

Park leśny położony jest po północnej stronie ul. Wojska Polskiego, na terenie nazywanym dawniej Podszubienice, sąsiadującym ze stadionem WKS- u, dawnym amfiteatrem, gruntami wsi Turów i ogródkami działkowymi. Do lat 20. XX w. teren ten był wysypiskiem śmieci, w latach powstania styczniowego stała tu szubienica i były wykonywane wyroki śmierci na powstańcach, następnie został uporządkowany i zalesiony. W miejscu straceń w latach 1905, 1914 i 1915 odbywały się manifestacje patriotyczne.

Główną osią założenia parkowego jest aleja spacerowa równoległa do ul. Wojska Polskiego, do niedawna wysadzana 70- letnimi modrzewiami. Drzewostan stanowią w dużym stopniu nasadzenia z lat 20. - modrzewie, sosny, świerki i dęby. Cały park ma powierzchnię 37,76 ha.

Na miejscu straceń powstańców styczniowych wzniesiono niewielki pomnik z piaskowca opatrzony stosowną inskrypcją: Magistrat miasta Wielunia czcąc pamięć straconych na tym miejscu powstańców 1863 r., stawia ten skromny pomnik w 1925 r. Ponadto obok znalazła się tablica poświęcona pamięci: Bronisława Domańskiego, Alberta Szusterskiego, Biczyska (prawdopodobnie August Szubert), Józefa Frankowskiego, Antoniego Kobera i Marcelego Zarzyckiego. Obecnie znamy również nazwiska pozostałych skazańców: Jan Dąbrowski, Piotr Bartnikow, Józef Szczepański, Wincenty Wisławski, Antoni Sandomirski, Iwan Siurdiukow, Osip Konkow i Taras Safonow.

W 1934 r. z inicjatywy Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny i starosty wieluńskiego Tadeusza Niżankowskiego zorganizowano zbiórkę pieniędzy i 11. listopada odsłonięto nowy pomnik. W czasie prac znaleziono szczątki 8 ofiar egzekucji. Pomnik ten został zburzony przez hitlerowców

¹⁴ Serwis Informacyjny Urzędu Miejskiego w Wieluniu, www.um.wielun.pl

w 1940 r. Odbudowany w oparciu o zachowaną makietę i sfinansowany ze składek wielunian pomnik Bohaterów Powstania Styczniowego odsłonięto 6. lipca 1958 r.

W latach 1998 - 2000 z części Lasku Miejskiego wydzielono Wieluński Ogród Botaniczny - ogrodzono 10 ha obszaru. Rosną tu: świerki, sosny, brzozy, dęby i olsze z nasadzeń z lat 20 XX w. Oprócz funkcji rekreacyjnych, ogród ma także służyć celom dydaktycznym, mogą tu być prowadzone zajęcia dla uczniów wieluńskich szkół. Będzie temu służyć projektowana ścieżka dydaktyczna i ekspozycje.

Kamieniołomy Kowalskiego

Stary, od lat nieczynny, częściowo zarośnięty kamieniołom znajduje się u zbiegu ulic Częstochowskiej i Polnej, jest interesującym z geologicznego punktu widzenia obiektem. Ściana o dł. około 250 m i wys. kilku metrów stanowi obecnie jedyne na opisywanym terenie odsłonięcie utworów keloweju.

Zgodnie z danymi GUS w 2013 roku na obszarze miasta Wieluń znajdowało się 30,6 ha gruntów leśnych, lesistość¹⁵ wynosiła zatem 1,8%. Wszystkie grunty leśne są gruntami publicznymi, w mieście nie występują grunty leśne prywatne.

Analiza SWOT¹⁶

Analiza SWOT służy określeniu najbardziej optymalnych kierunków rozwoju danego obszaru w oparciu o wskazanie następujących czynników:

- 1) **S** (strenghts) – mocne strony, jako czynniki wewnętrzne; atut, zaleta, przewaga;
- 2) **W** (weakness) – słabe strony, jako czynniki wewnętrzne; bariera, wada, słabość;
- 3) **O** (opportunities) – szanse - czynniki zewnętrzne, mogące mieć pozytywny wpływ na jednostkę;
- 4) **T** (threats) – zagrożenia - czynniki zewnętrzne, mogące mieć negatywny wpływ na jednostkę.

Wyniki SWOT w obszarze Wieluń – Innowacyjny ośrodek gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
1) jakość nauczania (dobrze zorganizowane szkolnictwo ogólne i zawodowe); 2) dobra lokalizacja infrastruktury energetycznej; 3) funkcjonujące przedsiębiorstwa o znaczeniu międzynarodowym; 4) niski stopień zadłużenia gminy; 5) dobra baza rolnicza (kultura zasiewu, brak nieużytków); 6) dobra integracja systemu szkolnictwa z potrzebami przemysłu – klasy	1) niewystarczający system zarządzania w urzędach na różnych szczeblach administracji publicznej; 2) brak obwodnic, które wyciągnęłyby ruch tranzytowy z centrum miasta; 3) niski poziom wynagrodzeń pracowników; 4) brak zainteresowania ze strony młodych szkoleniem zawodowym.

¹⁵ Wskaźnik lesistości (lesistość) - stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geograficznej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy) – w tym przypadku miasta Wieluń

¹⁶ STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

patronackie w szkołach ponadgimnazjalnych.	
Szanse	Zagrożenia
1) korzystne położenie na węzle komunikacyjnym; 2) dokonywanie zakupów i korzystanie z usług w Wieluniu przez mieszkańców okolicznych gmin i sąsiednich powiatów (sieradzki, oleski, wieruszowski, pączęchański); 3) przyjazd do szkół uczniów z pobliskich miejscowości; 4) bliskość ośrodków szkolnictwa wyższego; 5) kopalnia węgla brunatnego w Złoczewie.	1) odpływ wykwalifikowanych kadr pracowniczych za granicę miasta i państwa; 2) kopalnia w Złoczewie – zagrożenie dla rolnictwa i środowiska (lej depresyjny).

Wyniki SWOT w obszarze Wieluń – miasto atrakcyjne do zamieszkania

Mocne strony	Słabe strony
1) dobra lokalizacja (droga S8); 2) dobra lokalizacja energetyczna (zasilanie z kilku stron); 3) wysokiej jakości oferta edukacyjna do poziomu szkół ponadgimnazjalnych; 4) przychylność władz dla inwestorów; 5) niski poziom zadłużenia gminy; 6) bogata oferta kulturalna (MZW, MGBP, WDK, SDK, jednostki oświatowe, sport, rekreacja); 7) dostępność do infrastruktury publicznej (US, ZUS, policja, straż pożarna, sąd, SPZOZ); 8) dbałość o osoby zagrożone wykluczeniem społecznym – poprzez instytucje pomocowe zaspakajające potrzeby osób i rodzin z zaburzonym funkcjonowaniem, problemami opiekuńczo - wychowawczymi (pomoc środowiskowa, instytucjonalna – wykwalifikowana kadra w tym zakresie); 9) duży udział firm zatrudniających pow. 50 osób.	1) wzrastające bezrobocie; 2) brak obwodnic miasta; 3) niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych; 4) Wieluń traci na atrakcyjności wieczorem, brak atrakcji i imprez wieczorem; 5) brak mocnej identyfikacji ziemi wieluńskiej; 6) niewystarczająca ilość ścieżek rowerowych w mieście; 7) kosztowna sieć szkół; 8) Mała ilość urodzeń, społeczeństwo starzejące się; 9) brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych; 10) brak podjazdów w budynkach użyteczności publicznej; 11) niedostateczna ilość połączeń komunikacji publicznej miasta z gminą i regionem; 12) niedostateczna ilość miejsc parkingowych (osiedla, szkoły, przychodnie zdrowia).

Szanse	Zagrożenia
1) możliwość wykorzystania funduszy UE i resortowych; 2) budowa infrastruktury komunikacyjnej (drogi, linia kolejowa); 3) powstanie w pobliżu Wielunia kopalni odkrywkowej w Złoczewie – potencjalne miejsca pracy;	1) wysokie skutki społeczne związane z emigracją zarobkową; 2) rozwój sąsiednich aglomeracji miejskich; 3) niestabilność prawa oświatowego; 4) na gminy zrzuca się coraz więcej zadań, nie kierując na niewystarczającej wielkości środków finansowych; 5) niewłaściwy rozdział środków samorządowych - często decyzje zapadają na szczeblu krajowym; 6) budowa kopalni w Złoczewie spowoduje negatywny wpływ na środowisko (lej depresyjny).

SWOT w obszarze Wieluń - miejsce turystyki aktywnej (w tym geoturystyka)

Mocne strony	Słabe strony
1) Stare Miasto w Wieluniu; 2) imprezy kulturalne, społeczne, historyczne, promujące historie i walory Wielunia i okolic oraz aktywny wypoczynek; 3) Muzeum Ziemi Wieluńskiej wraz z dworem i parkiem w Ożarowie; 4) bogaty rynek wydawniczy dotyczący Wielunia i okolic; 5) Punkt informacji Turystycznej oraz infokioski; 6) szlaki rowerowe i konne – bardzo dobrze rozwinięta sieć szlaków, z której chętnie korzystają mieszkańcy; 7) dobra i niedroga sieć gastronomii; 8) amonit wieluński.	1) brak taniej bazy noclegowej; 2) Wieluń traci na atrakcyjności wieczorem, brak atrakcji i imprez wieczorem; 3) Punkt informacji czynny tylko w tygodniu od 8.00-16.00; 4) brak ścieżek edukacyjnych w miejscach atrakcyjnych, brak tablic informacyjnych o wydarzeniach z osobami wpisującymi się w historię Wielunia; 5) brak mocnej identyfikacji ziemi wieluńskiej.
Szanse	Zagrożenia
1) ujęcie geoturystyki w strategii WŁ; 2) położenie Miasta i Gminy Wieluń w sąsiedztwie atrakcyjnych turystycznie obszarów, położenie w dorzeczu rzeki Warty i rzeki Pysznnej.	1) brak współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego; 2) kadencyjność władzy; 3) niestabilna sytuacja finansowa kraju; 4) utworzenie konkurencyjnych ośrodków w innych miastach.

Poniżej prezentowana jest tabela wyników analizy SWOT wraz z jego wartościowaniem. Poszczególnym elementom analizy przyznano punkty od 1 do 3, gdzie 3 oznaczało kluczowy wpływ elementu na rozwój Gminy, 2 oznaczało duży wpływ na rozwój Gminy, natomiast 1 oznaczało mniej istotny wpływ na rozwój Gminy. W wyniku zsumowania wartości otrzymano Opcje strategicznego działania:

Strategia konkurencyjna (mini-maxi) polega na eliminowaniu słabych stron funkcjonowania organizacji oraz budowaniu jej konkurencyjnej siły przez maksymalne wykorzystanie istniejących szans sprzyjających rozwojowi, co uwzględnione zostało w przygotowaniu celów w strategii.

Zintegrowana analiza SWOT dla Wielunia

Mocne strony	Słabe strony
1) korzystne usytuowanie względem dużych miejscowości, dobra lokalizacja niedaleko drogi S 8 – 3; 2) duży udział firm zatrudniających pow. 50 osób korzystna struktura podmiotów gospodarczych – 3; 3) dobra baza rolnicza (kultura zasiewu, mała ilość nieużytków), przetwórstwo rolno-spożywcze – 2; 4) bezpieczne miasto – monitoring (współpraca WSM, policji, straży pożarnej, straży miejskiej z mieszkańcami, duża świadomość społeczności lokalnej) – 3; 5) bogate tradycje historyczno – kulturalne (zadbane zabytki i ich otoczenie), dobrze działające instytucje kultury, bogata oferta kulturalna i wydawnicza – 3; 6) duża powierzchnia zieleni (parki, skwery, planty, ogród botaniczny, place zabaw) – 3; 7) nie do końca wykorzystany potencjał organizacji pozarządowych – 2; 8) imprezy kulturalne, społeczne, historyczne, sportowe – 3; 9) dobra integracja systemu szkolnictwa z potrzebami rynku pracy – 3; (25 pkt)	1) niedostateczna i przestarzała baza sportowo – rekreacyjna (nie wszystkie szkoły posiadają salę gimnastyczną, przestarzały basen, stadion – 2; 2) iski poziom wynagrodzeń pracowników – 2; 3) Niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych i socjalnych – 1; 4) Ubożenie społeczeństwa – 3; 5) niekorzystne wskaźniki demograficzne, niska liczba urodzeń – 3; 6) brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, brak podjazdów w budynkach użyteczności publicznej – 2; 7) brak mocnej identyfikacji ziemi wieluńskiej na zewnątrz – 3; 8) brak taniej bazy noclegowej – 3; 9) Słabo zorganizowany Punkt Informacji Turystycznej – 2; 10) niedostateczna ilość połączeń komunikacji publicznej miasta z gminą i regionem – 2; 11) odpływ wykwalifikowanych kadr pracowniczych za granicę miasta i państwa – 3; (26 pkt)

Szanse	Zagrożenia
1) możliwość wykorzystania funduszy UE i resortowych – 3; 2) budowa infrastruktury komunikacyjnej (drogi, linia kolejowa) – 3; 3) powstanie w pobliżu Wielunia kopalni odkrywkowej w Złoczewie – potencjalne miejsca pracy – 2; 4) korzystne położenie na węźle komunikacyjnym – 3; 5) przyjazd do szkół uczniów z pobliskich miejscowości – 1; 6) bliskość ośrodków edukacyjnych – 3; 7) ujęcie geoturystyki w strategii Województwa Łódzkiego – 3. (18 pkt)	1) bliskie ośrodki edukacyjne, które wyciągają bezpowrotnie młodych ludzi – 3; 2) słaba współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego – 3; 3) kadencyjność władzy – 2; 4) niestabilna sytuacja prawna i finansowa kraju – 3; 5) wysokie skutki społeczne związane z emigracją zarobkową – 1; 6) rozwój sąsiednich aglomeracji miejskich – 1; 7) niestabilność prawa oświatowego – 1; 8) na gminy zrzuca się coraz więcej zadań, nie kierując na nie wystarczającej wielkości środków finansowych – 1; 9) niewłaściwy rozdział środków dla samorządów – często decyzje zapadają na szczeblu krajowym – 2; 10) budowa kopalni w Złoczewie spowoduje negatywny wpływ na środowisko (lej depresyjny) – 1. (18 pkt)

3. Zgodność ze strategicznymi dokumentami dotyczącymi rozwoju obszaru

STRATEGIA EUROPA 2020

Koncepcja wpisuje się w strategiczne ramy dokumentu „*Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*”, który jest horyzontalnym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej. Strategia proponuje trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- 1) wzrost inteligentny (ang. *smart growth*), czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach;
- 2) wzrost zrównoważony (ang. *sustainable growth*), czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej;
- 3) wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (ang. *inclusive growth*), czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Koncepcja wpisuje się w szczególności w projekty przewodnie:

- 1) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurencyjności na rynkach światowych;
- 2) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej.

WSPÓLNE RAMY STRATEGICZNE

Koncepcja wpisuje się we *Wspólne Ramy Strategiczne* oraz przyczynia się do realizacji unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, zgodnie z zasadami spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, wspierając 8 cel tematyczny określony w art. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006:

CT 8: *Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników.*
Cele oraz charakter koncepcji wpisują się w cele wytyczone we Wspólnych Ramach Strategicznych.

Umowa Partnerstwa

Koncepcja w swoich działaniach pozostaje w spójności z założeniami przyjętymi w dokumencie *Umowa Partnerstwa*, określającym strategię interwencji Funduszy Europejskich w ramach polityki spójności.

W dokumencie przedstawiono uzasadnienie wyboru celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych, zgodnie z którym:

Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników (EFS, EFRR); Priorytet 8b (EFRR) wspieranie rozwoju przyjaznego dla zatrudnienia poprzez rozwój potencjałów endogenicznych jako elementu strategii terytorialnej dla obszarów ze specyficznymi potrzebami, łącznie z przekształceniem upadających regionów przemysłowych oraz działaniami na rzecz zwiększenia dostępności i rozwoju zasobów naturalnych i kulturowych, wymagają realizacji ze względu na „Niepełne wykorzystanie zasobów rynku pracy – potrzeba aktywizacji obszarów oraz optymalizacji wykorzystania ich potencjałów przyrodniczych, kulturowych i przestrzennych.

W ramach CT8 wyznaczono cel szczegółowy UP – bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy – jest on realizowany m.in. poprzez następujący priorytet: Poprawa adaptacyjności osób aktywnych zawodowo i pracodawców przedsiębiorstw sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (MMŚP) (PI 8v.): Poprawa warunków sprzyjających wzrostowi zatrudnienia poprzez rozwój endogenicznych potencjałów (PI 8b.)

Jak wskazano w diagnozie, najważniejszym elementem interwencji EFS jest wspieranie przejścia od bezrobocia do zatrudnienia z uwzględnieniem specyfiki wewnątrzregionalnej.

„Obok działań finansowanych z EFS, zwiększaniu zatrudnienia – poprzez tworzenie warunków dla tworzenia nowych miejsc pracy, między innymi poprzez samozatrudnienie – sprzyjać będą działania EFRR realizowane w ramach PI 8b., polegające na wykorzystaniu i rozwoju endogenicznych potencjałów obszarów (zidentyfikowanych w programie operacyjnym) wynikających w szczególności ze specyficznych uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych. Działania w ramach PI 8b. mogą także polegać na tworzeniu sprzyjających warunków do działalności gospodarczej na obszarach, na których ze względu na uwarunkowania prawne czy związane z ochroną środowiska prowadzenie działalności gospodarczej jest trudniejsze niż na innych obszarach”.

POZIOM KRAJOWY

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Koncepcja wpisuje się w zapisy celu III.3.

Interwencje w ramach CT 8:

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych „Nierówne tempo rozwoju jest naturalnym elementem procesów gospodarczych zachodzących zarówno na świecie,

jak i w Polsce. Wyzwaniem staje się w tym kontekście pogodzenie interesów rozwojowych państwa związanych z konkurencyjnością regionów i jej wzmacnianiem w skali kraju i na arenie międzynarodowej oraz z niedopuszczaniem do powiększania się różnicowań regionalnych. Nowa polityka regionalna kierować musi więc wysiłki na rzecz wzmacniania endogenicznych potencjałów wszystkich terytoriów oraz rozwijania mechanizmów wzmacniających rozprzestrzenianie procesów rozwojowych z głównych ośrodków wzrostu na otoczenie. Obok tych działań wspomagane będą procesy rozwojowe na obszarach problemowych, przede wszystkim przez zwiększanie przez nie możliwości absorpcji czynników wzrostu (kapitału, wykwalifikowanych kadr, wiedzy, innowacji).

Takie podejście oznacza nadanie szczególnej roli ośrodkom miejskim wraz z ich otoczeniem jako centrom procesów rozwojowych zarówno w skali kraju, jak i regionu. Poprzez politykę regionalną ukierunkowaną na rozwijanie powiązań funkcjonalnych, infrastrukturalnych i instytucjonalnych między ośrodkami wojewódzkimi, zakłada się pełne wykorzystanie czynników rozwojowych opartych na regionalnych i lokalnych potencjałach oraz przepływ impulsów rozwojowych nie tylko między ośrodkami wojewódzkimi, ale i do dalszego ich otoczenia”

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich

„(...) Rozwój miast powinien opierać się na wykorzystywaniu specyfiki terytorialnej i pogłębianiu specjalizacji decydujących o przewadze komparatywnej danego obszaru – w takich dziedzinach jak przemysł, zaawansowane rolnictwo czy usługi, w tym w szczególności turystyka.(...) Planowana interwencja na rzecz wsparcia procesów rozwojowych w regionach obejmuje także różne typy obszarów wiejskich i powinna być zróżnicowana w zależności od pełnionych funkcji i stopnia ich rozwoju. Przekrojowe podejście do rozwoju obszarów wiejskich wynika z potrzeby uwzględnienia ich różnorodności i jest ukierunkowane, z jednej strony - na jak najlepsze wykorzystanie potencjałów rozwojowych najbardziej rozwiniętych obszarów wiejskich i zwiększanie możliwości absorpcji czynników wzrostu (służyć temu będzie rozwijanie powiązań funkcjonalnych z miastami). Z drugiej strony - odnosi się do specjalnego traktowania tych terenów wiejskich, które odznaczają się słabszym dostępem do usług publicznych warunkującym możliwości rozwojowe. Obszary wiejskie powinny być postrzegane w sensie funkcjonalnym, nie tylko przez pryzmat działalności rolniczej.”

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Koncepcja jest komplementarna wobec celu 1 Strategii, opisanego poniżej.

Interwencje w ramach CT 8:

Cel 1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów:

„Z punktu widzenia budowy konkurencyjności regionów i efektywnego wykorzystania całego ich obszaru istotne jest nie tylko wsparcie dla stałego podwyższania konkurencyjności ośrodków wzrostu, ale także kreowanie warunków dla wykorzystania potencjału rozwojowego pozostałej, możliwie dużej części poszczególnych regionów. Odbywać się to będzie poprzez wzmacnianie potencjału do absorpcji i rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszary położone poza funkcjonalnymi obszarami ośrodków wojewódzkich, tj. ośrodki subregionalne i lokalne, obszary wiejskie. (...) Zakłada się, że dzięki takiemu zogniskowaniu uwagi polityki regionalnej nastąpi

przenikanie zasobów z najważniejszych ośrodków wzrostu (ośrodków wojewódzkich) do pozostałych terytoriów, w tym ośrodków o znaczeniu subregionalnym i lokalnym. Dla rozwoju regionów obok wykorzystania potencjału największych ośrodków miejskich oraz kreowania warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych na obszar całego województwa, duże znaczenie ma też wykorzystanie, bazujących na lokalnych czynnikach rozwojowych, specyficznych terytorialnie walorów objawiających się w postaci specjalizacji regionalnej (np. w zakresie branż produkcji przemysłowej, zaawansowanego rolnictwa czy turystyki).”

Kierunki działań polityki regionalnej w ramach celu 1 obejmują m.in. kierunek nr 3:

1.3. Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne

Działania te dotyczą najważniejszych czynników rozwoju regionalnego i obejmują m.in.:

1.3.6. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego

„(...) polityka regionalna będzie:

- 1) sprzyjać ochronie środowiska przyrodniczego, jak i jego racjonalnemu wykorzystaniu dla zaspokojenia potrzeb społecznych i gospodarczych (w tym turystycznych);
- 2) zachowywać i rozwijać, a przede wszystkim szeroko udostępniać, zasoby kulturowe regionów oraz ułatwiać ich wykorzystanie społeczne i gospodarcze;
- 3) wspierać promocję i rozwój turystyki przyjazdowej, w tym wykorzystującej potencjał uzdrowiskowy. (...)

Dla uruchamiania rozprzestrzeniania procesów rozwojowych niezbędna jest jednak polityka wykorzystywania walorów przyrodniczych i kulturowych położonych w oddaleniu od ośrodków wojewódzkich (np. w postaci specjalnych priorytetów bądź kryteriów wyboru) – i rozszerzania dzięki temu możliwości wykorzystywania turystyki jako dźwigni rozwoju i restrukturyzacji w ośrodkach subregionalnych, lokalnych i na obszarach wiejskich.”

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012 - 2020

Jak zapisano w Strategii, „Obszary wiejskie w Polsce powinny być postrzegane poprzez pryzmat znajdujących się tam zasobów, które stanowią cenne, niepowtarzalne uzupełnienie zasobów zgromadzonych na obszarach miejskich. Zaprezentowana wizja rozwoju terenów wiejskich powinna znaleźć odzwierciedlenie w celach i priorytetach pozostałych strategii rozwoju. Potencjał obszarów wiejskich to nie tylko zasoby materialne służące funkcjom społecznym i ekonomicznym obszarów wiejskich, ale także wartości środowiskowe (w tym przyrodnicze i krajobrazowe) oraz niematerialne, w tym m.in. tradycja i kultura. W Europie coraz powszechniejsze staje się traktowanie obszarów wiejskich jako dostarczyciela dóbr publicznych.”

Przejawia się komplementarność względem:

Cel szczegółowy 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej

Priorytet 2.4. Rozwój infrastruktury społecznej zapewniającej mieszkańcom obszarów wiejskich dostęp do dóbr i usług

„Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich wpłynie na łatwiejszy dostęp do dóbr i usług publicznych o wysokiej jakości. W związku z tym należy podjąć intensywne działania na rzecz budowy i modernizacji/rozwoju szeroko pojętej infrastruktury edukacji (w tym np. remonty i budowa obiektów szkolnych na obszarach wiejskich), a także tworzyć i modernizować infrastrukturę dla inkubowania przedsięwzięć społecznych i obywatelskich. Ponadto w ramach tego priorytetu powinny być realizowane działania, służące budowie i rozwojowi infrastruktury kultury i turystyki oraz promocji dziedzictwa kulturowego. Przyczyni się to do stworzenia bogatej oferty turystycznej i kulturowej na wysokim poziomie poprzez m.in. budowę i modernizację lokalnej bazy turystycznej, utrzymanie i ochronę dziedzictwa kulturowego (m.in. dzięki wsparciu lokalnych i ponadlokalnych inicjatyw skierowanych na kultywowanie tradycji) czy też rewitalizację obszarów zdegradowanych.”

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU. POLSKA 2030 - TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI

Głównym celem przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest *poprawa jakości życia Polaków*. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierówności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów. Osiągnięcie strategicznego celu kluczowego będzie możliwe dzięki podjęciu działań w trzech strategicznych obszarach zadaniowych:

- 1) *konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji)* - nastawiony na zbudowanie nowych przewag konkurencyjnych Polski opartych o wzrost KI (wzrost kapitału ludzkiego, społecznego, relacyjnego, strukturalnego) i wykorzystanie impetu cyfrowego, co daje w efekcie większą konkurencyjność;
- 2) *równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji)* - zgodnie z zasadami rozbudzania potencjału rozwojowego odpowiednich obszarów mechanizmami dyfuzji i absorpcji oraz polityką spójności społecznej, co daje w efekcie zwiększenie potencjału konkurencyjności Polski;
- 3) *efektywności i sprawności państwa (efektywności)* - usprawniający funkcje przyjaznego i pomocnego państwa działającego efektywnie w kluczowych obszarach interwencji.

Koncepcja wpisuje się przede wszystkim w obszar: *równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski*, realizując poniżej wymienione cele.

Jak zapisano w wyjaśnieniu celów w ramach wskazanego obszaru: „(...) wyzwaniem jest też budowanie endogenicznych potencjałów (wykorzystanie zasobów wewnętrznych) wzrostu w ośrodkach peryferyjnych, również po to, aby zwiększyć możliwości absorpcji przez nie impulsów rozwojowych płynących z biegunów wzrostu. Takie podejście do polityki rozwoju określamy mianem modelu terytorialnego równoważenia rozwoju i wpisuje się ono w szeroko rozumiany filar terytorialnego równoważenia rozwoju DSRK. Tak rozumiany model terytorialnego równoważenia

rozwoju jest spójny z tym, który przedstawiony został w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju.”

Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

Kierunek interwencji: Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach. Wspieranie wykorzystania zasobów lokalnych (przyrodniczych, rolniczych, kulturowych) na obszarach wiejskich oraz wspierania lokalnej przedsiębiorczości.

Program Rozwoju Turystyki do roku 2020, Załącznik do uchwały nr 143/2015 Rady Ministrów z dnia 18 sierpnia 2015 r. (**PRT do roku 2020**)

Program Rozwoju Turystyki do 2020 roku jest programem wykonawczym do *Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”*, gdzie, **celem głównym** jest *wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna), oparta na wiedzy i współpracy*. Cel ten realizowany jest poprzez 4 cele szczegółowe:

Cel 1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki;

Cel 2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy;

Cel 3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców;

Cel 4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

PRT do 2020 roku, jako program wykonawczy do SIEG, wpisuje się przede wszystkim w:

cel 1. i kierunek działania 1.4.: Ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MŚP oraz w **cel 2.** i kierunki działania:

2.2. Budowa ram dla prowadzenia efektywnej polityki innowacyjności;

2.3. Wspieranie współpracy w systemie innowacji;

2.4. Kształtowanie kultury innowacyjnej oraz szersze włączenie społeczeństwa w proces tworzenia innowacji;

2.5. Wspieranie rozwoju kadr dla innowacyjnej i efektywnej gospodarki;

a także w **cel 4.**:

kierunek działań 4.3.: „Promowanie gospodarki polskiej, polskich przedsiębiorstw oraz wizerunku Polski na arenie międzynarodowej”.

Jak zapisano w Diagnozie *PRT do roku 2020*: „W związku z postępującą redukcją pracochłonności nowoczesnych gospodarek, intensywnie rozwija się nowa, interdyscyplinarna gałąź gospodarki, tzw. przemysł wolnego czasu. Związana jest ona z odpoczynkiem i poświęcaniem czasu wolnego przez osoby indywidualne na własne zainteresowania i potrzeby. Odbiorcą produktów przemysłu czasu wolnego jest tzw. generacja czasu wolnego, która – co warto zaznaczyć – reprezentuje wszystkie grupy wiekowe. Tworzy to dodatkowe szanse dla rozwoju turystyki, sportu, branży kulturalno-rozrywkowej oraz związanych z nią przemysłów kreatywnych, a także szeregu usług,

w tym medycznych. (...) Istotnym elementem kształtowania potencjału turystycznego jest tworzenie produktów turystycznych, przede wszystkim na poziomie lokalnym, we współpracy branży turystycznej i samorządu terytorialnego, a także na poziomie regionalnym w odniesieniu do produktów wykraczających poza granice jednego regionu. Koncepcja „od idei do produktu” stanowi podstawowy kierunek tego obszaru, a zasada „myśl globalnie, działaj lokalnie” powinna być powszechnie stosowana. (...) **Województwo łódzkie** posiada potencjał do rozwoju turystyki aktywnej, agroturystyki oraz turystyki biznesowej. Atrakcyjność turystyczna województwa łódzkiego wynika z wyjątkowego położenia w sercu Polski, zróżnicowania przyrodniczego oraz różnorodności kultury materialnej i duchowej. Przez region łódzki przebiegają szlaki kulturowe o zasięgu europejskim: Szlak Romański, Cysterski, Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej oraz Grunwaldzki. Walorami przyrodniczymi są doliny rzek: Pilicy i Warty oraz zbiorniki wodne: Zalew Sulejowski i Jezioro. W Łodzi zlokalizowane są zabytki architektury przemysłowej oraz unikatowe zespoły urbanistyczne. Ważnymi ośrodkami kultury są: Piotrków Trybunalski, Tomaszów Mazowiecki, Opoczno, Łowicz, Nieborów, Skierniewice. Region posiada szeroką ofertę festiwalową o randze międzynarodowej.”

Wizja rozwoju turystyki do 2020 roku zawarta w PRT do 2020 roku

Nowoczesna i otwarta gospodarka turystyczna, oparta na inteligentnych specjalizacjach turystycznych w polskich regionach, stanowiąca bazujący na wiedzy jeden z kluczowych czynników rozwoju regionalnego i kraju, wzmacniająca konkurencyjność kraju w Unii Europejskiej.

Celem głównym PRT jest: *Wzmocnienie rozwoju konkurencyjnej i innowacyjnej turystyki poprzez wspieranie przedsiębiorstw, organizacji i instytucji oraz inicjatyw sektora turystyki, z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.*

Elementami realizacyjnymi celu głównego są m.in. następujące, w stosunku do których koncepcja wykazuje komplementarność:

- 1) wykorzystanie regionalnych potencjałów oraz zasobów do tworzenia specjalizacji turystycznych, jako elementu nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki;
- 2) włączenie wsparcia turystyki w ramach budowy spójności regionalnej i tworzenia szans rozwojowych regionów w oparciu o infrastrukturę, walory i potencjał dla rozwoju turystyki;
- 3) uwzględnienie zasad zrównoważonego rozwoju we wszystkich realizowanych zadaniach.

W PRT określono 4 cele operacyjne. Koncepcja jest w szczególności komplementarna wobec celów:

Cel operacyjny 3: Promocja priorytetowych obszarów produktów turystycznych kraju i regionów oraz specjalizacji gospodarczych opartych na turystyce.

Zadania:

3.1. Promocja regionalnych produktów turystycznych i specjalizacji regionalnych w turystyce.

3.4. Wsparcie promocji turystyki i inicjatyw związanych z jej rozwojem, m.in. na bazie dziedzictwa kulturowego i rekreacji.

Cel operacyjny 4: Zagospodarowanie i modernizacja przestrzeni dla rozwoju turystyki i infrastruktury turystycznej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i przepisów ochrony środowiska.

Zadania:

4.1. Wsparcie inwestycji turystycznych w ramach programów rewitalizacji, rozwoju miast i obszarów wiejskich oraz tworzenie nowych usług.

4.2. Wsparcie działań na rzecz rozbudowy infrastruktury turystycznej.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Przedmiotowa koncepcja jest spójna i wpisuje się w poniżej przedstawione cele Strategii:

Interwencje w ramach CT 8:

Cel operacyjny 5. Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

„W zakresie infrastruktury sportu, turystyki, rekreacji zakłada się unowocześnienie bazy turystycznej i obiektów sportowych oraz podjęcie zintegrowanych działań na rzecz rozwoju turystyki aktywnej, uzdrowskiej i kulturowej.”

5.3. Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji

5.3.1. rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji, m. in. poprzez: wspieranie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności i unowocześnienia bazy kultury, bazy sportowo-rekreacyjnej, w tym w placówkach edukacyjnych, bazy widowiskowej, biznesowo-konferencyjnej oraz bazy i infrastruktury turystycznej, w tym szlaków turystycznych, zorientowanej na turystykę uzdrowską, aktywną i kulturową, wspieranie cyfryzacji zasobów i usług turystyki, kultury oraz zasobów dziedzictwa kulturowego.

Wpływ koncepcji na rozwój obszarów wskazanych w polityce terytorialno-funkcjonalnej SRWŁ 2020, których strategiczne kierunki działań oparte są na wykorzystaniu walorów kulturowych i przyrodniczych do rozwoju gospodarki turystycznej

Zgodnie z zapisami Strategii: „W nadchodzącej dekadzie najważniejszymi wyzwaniami rozwojowymi na obszarach miejskich będzie umiejętność wykorzystywania potencjałów endogenicznych dla kreowania wzrostu gospodarczego i budowania przewag konkurencyjnych oraz poprawa jakości życia mieszkańców. (...) Obszary wiejskie postrzegane są w sposób kompleksowy i wielofunkcyjny, jako miejsce życia, pracy i wypoczynku. Zakłada się rozwój innowacyjnego rolnictwa oraz kształtowanie pozarolniczych form działalności gospodarczej, które generować będzie nowe miejsca pracy m. in. w przetwórstwie, usługach, handlu, turystyce i agroturystyce, rzemiośle i rękodzielnictwie.”

Gmina Wieluń jako obszar miejski wpisuje się w **cel strategiczny**: *obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagi konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych, realizując*

Strategiczne kierunki działań:

- 1) wspieranie działań na rzecz kształtowania przestrzeni publicznych wysokiej jakości;
- 2) wspieranie działań na rzecz podnoszenia jakości usług publicznych oraz dostosowania ich do potrzeb starzejącego się społeczeństwa;
- 3) wspieranie działań na rzecz rozwoju transportu zbiorowego oraz integracji systemów transportowych;
- 4) wspieranie rozwoju funkcji symbolicznych budujących ponadregionalną rangę miejskich obszarów funkcjonalnych.

Obszar wiejski Gminy wpisuje się zaś w **cel strategiczny: atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego**. Koncepcja wpisuje się w szczególności w **strategiczny kierunek działań:**

- 1) wspieranie działań na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw sektora pozarolniczego;
- 2) wspieranie działań na rzecz poprawy dostępu do podstawowych usług publicznych, w tym edukacji przedszkolnej, opieki zdrowotnej, oraz usług kultury i sportu.

W „Strategii...”, na podstawie kryteriów wskazanych w KSRR i przy uwzględnieniu regionalnej specyfiki, zidentyfikowano 4 typy obszarów strategicznej interwencji, w tym m.in. Ośrodki subregionalne – miasta średniej wielkości (powyżej 20 tys.) pełniące istotne funkcje w skali subregionalnej oraz ich obszary funkcjonalne - miasta powiatowe liczące ponad 20 tys. mieszkańców i ich obszary funkcjonalne, czyli zalicza się tu Miasto Wieluń wraz z jego obszarem funkcjonalnym, co przedstawia mapa poniżej.

Ponadto, w celu efektywnego wykorzystania przewag lokalizacyjnych obszarów miejskich i obszarów wiejskich, „Strategia...” wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji wynikające z polityki rozwoju województwa łódzkiego. Należą do nich obszary będące w strefie oddziaływania sieci TEN-T. Gmina Wieluń została wskazana właśnie jako jeden z takich obszarów.

Gmina Wieluń w. podziału na obszary funkcjonalne została zakwalifikowana jako OBSZAR TURYSTYCZNE DOLIN RZECZNYCH PILICY, WARTY I BZURY, a zatem realizuje cel strategiczny: Obszary rozwoju turystyki uzdrowiskowej, konferencyjnej, sportowej i aktywnej o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystujące endogeniczne potencjały środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego

Wpisuje się w szczególności w następujące strategiczne kierunki działań:

- 1) wspieranie działań na rzecz rozwoju turystyki aktywnej, rekreacyjnej, sportowej i geoturystyki oraz bazy turystycznej, w tym agroturystyki;
- 2) wspieranie działań na rzecz budowania zintegrowanych produktów turystycznych opartych na walorach kulturowych i przyrodniczych, w tym geologicznych, oraz kultywowaniu tradycji;
- 3) wspieranie działań na rzecz wykreowania wizerunku obszarów jako atrakcyjnych turystycznie;

- 4) wspieranie działań na rzecz zwiększenia dostępności transportowej zewnętrznej i wewnętrznej;
- 5) wspieranie działań na rzecz rozwoju powiązań funkcjonalno-przestrzennych o wymiarze ponadregionalnym (Pasma kulturowo-turystyczne Pilicy, Pasma kulturowo-turystyczne Warty, Pasma kulturowo-turystyczne Bzury).

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

OP VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu łączy w sobie zakres interwencji

CT6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami (PI 6c),

CT8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników (PI 8b), oraz

CT9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją (PI 9b),
które finansowane będą z EFRR.

Połączenie trzech CT w ramach jednej OP przyczyni się do zmaksymalizowania oczekiwanych efektów realizacji interwencji w ramach poszczególnych PI i stanowić będzie bardziej skuteczne rozwiązanie niż realizacja przedsięwzięć w ramach osi monotematycznej. (...)

Działania realizowane w ramach OP przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych UP:

zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie, bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy, ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych, włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane.

Koncepcja wpisuje się w:

Priorytet inwestycyjny 8b Wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój

Cel szczegółowy: Zwiększone wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych województwa łódzkiego dla rozwoju gospodarki turystycznej.

Uzasadnienie celu szczegółowego – oczekiwane rezultaty:

PI 8b ukierunkowany jest na wykorzystanie i rozwój potencjałów endogenicznych regionu łódzkiego, opartych na walorach przyrodniczych i kulturowych, określonych w polityce terytorialno-funkcjonalnej SRWŁ 2020 w celu rozwoju przedsiębiorczości z zachowaniem zasad zrównoważonej turystyki. Region łódzki posiada zasoby przyrodnicze i walory dziedzictwa kulturowego, które nie są w pełni wykorzystywane. Podstawową barierą jest brak lub niska jakość infrastruktury turystycznej pozwalającej na rozwój aktywności gospodarczej. Efektywne wykorzystanie potencjałów przyrodniczych i kulturowych województwa łódzkiego przyczyni się do rozwoju gospodarki turystycznej oraz produktów regionalnych.

Interwencja w ramach PI 8b wpłynie na tworzenie warunków do utrzymania i wzrostu zatrudnienia w gospodarce turystycznej, która stanowi, zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej przyjętym

w 2010r. „Europa – najpopularniejszy kierunek turystyczny na świecie – nowe ramy polityczne dla europejskiego sektora turystycznego”, trzeci pod względem znaczenia obszar działalności społeczno-gospodarczej w krajach UE. Rozwój tego sektora działalności gospodarczej wpłynie na wzrost gospodarczy i zatrudnienie, a jednocześnie przyczyni się do rozwoju integracji społeczno-gospodarczej w województwie łódzkim. Interwencja zaplanowana w ramach PI 8b przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego **Umowy Partnerstwa „bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy”**.

W ramach PI 8b wspierane będą inwestycje wynikające z planu działania przygotowanego przez jednostkę/jednostki samorządu terytorialnego zapewniającego spójną, zintegrowaną koncepcję rozwoju potencjałów endogenicznych obszaru opartych na walorach przyrodniczo-kulturowych, które przyczynią się do wzrostu przedsiębiorczości oraz tworzenia miejsc pracy w gospodarce turystycznej. Wsparcie uzyskają inwestycje wpływające na wzrost aktywności gospodarczej polegające na budowie, przebudowie infrastruktury turystycznej (w tym obiektów i urzędzeń) wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz zagospodarowaniu otoczenia pozostającego w bezpośredniej lokalizacji inwestycji. W ramach interwencji PI 8b wsparcie mogą uzyskać również projekty związane z adaptacją obiektów do pełnienia funkcji turystycznych. (...)

Projekty w zakresie PI 8b będą mogły być realizowane na obszarze całego województwa łódzkiego, w szczególności na obszarach wskazanych w polityce terytorialno-funkcjonalnej SRWŁ 2020, których strategiczne kierunki działań oparte są na wykorzystaniu walorów kulturowych i przyrodniczych do rozwoju gospodarki turystycznej.

Realizacja ww. przedsięwzięć przyczyni się do osiągnięcia założonego celu szczegółowego PI 8b.

Typy przedsięwzięć przewidziane w ramach PI 8b:

Budowa, przebudowa infrastruktury turystycznej (w tym obiektów i urzędzeń) wraz z zakupem wyposażenia i sprzętu oraz zagospodarowanie otoczenia pozostającego w bezpośredniej lokalizacji inwestycji. W ramach interwencji PI 8b wsparcie mogą uzyskać również projekty związane z adaptacją obiektów do pełnienia funkcji turystycznych.

Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

Koncepcja wpisuje się w oś priorytetową VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu

Jak zapisano w SZOOP, w ramach osi priorytetowej VI Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu realizowane będą trzy cele tematyczne:

CT 6 Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami

Działanie VI.1. Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury

CT 8 Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników

Działanie VI.2 Rozwój gospodarki turystycznej

CT 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją

Działanie VI.3 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego

„Interwencja zaplanowana w ramach OP VI będzie zorientowana na niwelowanie skutków wykluczenia społecznego na terenach problemowych (w tym obszarach zdegradowanych) oraz wykorzystanie i rozwój potencjałów endogenicznych regionu łódzkiego opartych na walorach przyrodniczo-kulturowych, szczególnie w aspekcie tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi gospodarki turystycznej, w tym powstawania nowych miejsc pracy.

W ramach interwencji nastąpi również podniesienie jakości i dostępności usług kulturalnych poprzez realizację przedsięwzięć z zakresu ochrony, zachowania zasobów dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju instytucji kultury.

Planowane w ramach OP VI przedsięwzięcia w zakresie usług kulturalnych i turystycznych, rozwoju potencjałów endogenicznych obszarów o specyficznych potrzebach oraz rewitalizacji obszarów zdegradowanych przyczynią się do ożywienia społeczno-gospodarczego regionu, jak i wpłyną na podniesienie jakości i atrakcyjności życia mieszkańców województwa łódzkiego. Ograniczenie występowania negatywnych zjawisk społecznych będzie następowało poprzez realizację szerokiego spektrum inwestycji infrastrukturalnych prowadzących do aktywizacji społeczno-gospodarczej na terenach problemowych, włączenia społecznego oraz zwiększenia poziomu uczestnictwa w kulturze mieszkańców województwa.”

4. Wykorzystanie walorów danego obszaru do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej

Baza noclegowa i gastronomiczna gminy Wieluń i okolic

Gmina Wieluń posiada zarówno bazę hotelową jak i motelową. Baza hotelowa obejmuje hotele oferujące zarówno noclegi jak i organizację konferencji, imprez okolicznościowych itp. Na bazę tę składają się:

- 1) Hotel-Restauracja Zielona Weranda oferujący 24 pokoje;
- 2) Hotel Maraton oferujący 12 pokoi, w tym 27 miejsc noclegowych;
- 3) Hotel Luna z restauracją i barem oferujący 20 miejsc noclegowych;
- 4) Zajazd Boryna;
- 5) Hotel pod Ratuszem (około 30 miejsc noclegowych) i Restauracja Ratuszowa.

Poza nimi na terenie Gminy Wieluń znajdują się restauracje z szeroką ofertą dań i potraw. Dla mniej wymagających gości na terenie gminy znajduje się 21 obiektów świadczących usługi z zakresu agroturystyki.

Tabela: Infrastruktura i ruch turystyczny w powiecie wieluńskim na tle powiatu łaskiego i opoczyńskiego w województwie łódzkim w latach 2008-2011

Powiaty	Ogółem		Miejsca noclegowe na 1000 ludności		Udzielone noclegi na 1000 ludności		
	2008	2011	2008	2011	2008	2011	2008=100
Wieluński	17	18	11,70	11,63	1085,92	1009,49	93,0
Łaski	4	6	4,35	4,35	356,94	285,24	79,9
Opoczyński	4	6	1,21	2,09	107,76	165,14	153,2
Średnia dla woj. łódzkiego	9	12	6,13	7,85	609,05	713,88	133,28

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS. [za:] STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

W planie zagospodarowania województwa Gmina Wieluń zaliczana jest do obszarów posiadających słabą infrastrukturę bazy turystycznej do projektowanych szlaków ponadregionalnych. Pod względem liczby obiektów zbiorowego zakwaterowania oraz miejsc noclegowych województwo łódzkie należy do jednego z najslabiej zagospodarowanych turystycznie, zajmując 13 pozycję w kraju. Liczba miejsc noclegowych ogółem dla województwa wynosi 16 099 (2,8% bazy ogólnokrajowej), w tym około 12 280 całorocznych (wg GUS w 2008 r.). Z punktu widzenia jakości świadczenia usług istotne są obiekty skategoryzowane (86). Największą liczbę wśród obiektów tego typu stanowią hotele (62), ale pod względem liczby miejsc w tych obiektach Łódzkie znajduje się na 10 miejscu w Polsce. Wśród hoteli są tylko 3 czterogwiazdkowe (Łódź, Ossa, Spała), dominują zaś dwu- i trzygwiazdkowe, których największa koncentracja występuje w Łodzi (17). Brakuje zatem hoteli o wysokim standardzie, stanowiących zaplecze dla rozwijającej się turystyki.

Z danych dotyczących liczby turystów przybyłych do województwa łódzkiego w 2012 r. wynika, iż powiat wieluński charakteryzuje się średnim poziomem odwiedzin – pomiędzy 25-50 tys. (średnim ruchem turystyczny) w porównaniu do pozostałych powiatów.

Według stopnia wykorzystania poszczególnych obiektów noclegowych, powiat wieluński utrzymuje się na wysokim poziomie – ok. 30% w ciągu całego roku 2012.r. Widać tu, że poziom ten jest większy od średniej całego województwa łódzkiego.

Tabela. Noclegi udzielone w porównaniu z jednostkami porównawczymi

	WIELUŃ		OPOCZNO		ŁASK	
	2008	2012	2008	2012	2008	2012
Korzystające ogółem z noclegów	2 426	12 390	4 010	3 145	5 296	7 162
Ilość udzielonych noclegów	4 723	16 895	6 565	5 119	18 128	17 433

Źródło: bank danych lokalnych GUS [za:] STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

Jedynie w Wieluniu znacząco wzrosła ilość udzielonych noclegów oraz wzrosła liczba osób korzystających z noclegów w latach 2008-2012. Miasto porównawcze Opoczno zanotowało spadek. Natomiast Łask zanotował nieznaczny wzrost jedynie w liczbie osób korzystających z noclegów.

Wśród atrakcji turystycznych Wielunia wymienia się obiekty zabytkowe, które są świadectwem bogatej historii oraz kultury Gminy i Miasta. Do najbardziej znanych obiektów położonych w granicach Miasta zaliczają się: [Brama Krakowska](#)¹⁷ i [Ratusz](#)¹⁸, [Dawny zamek](#)¹⁹, [Mury obronne](#)²⁰, Baszta Swawola²¹, [relikty fary](#)²², [Kościół Bożego Ciała](#)²³, [Kościół i klasztor bernardynek](#)²⁴, [Kościół św. Barbary](#), [Kościół i klasztor reformatów](#)²⁵, [Dawne kolegium pijarskie](#), [Kościół św. Józefa](#) - należał do zespołu zabudowań dawnego kolegium pijarskiego, [Kościół ewangelicki](#) - kościół przyklasztorny pw. św. Franciszka Serafickiego zbudowany wraz z klasztorem bernardynek, [Muzeum](#), Cmentarz rzymsko- katolicki²⁶, Cmentarz ewangelicko- augsburski, Plebania parafii św. Józefa oraz Wieluński Dom Kultury. (Szczegółowe informacje na temat zabytków znajdują się na stronie internetowej Gminy Wieluń, www.um.wielun.pl).

Brama Krakowska i Ratusz

Kościół i klasztor reformatów

¹⁷ Jest to jedyna zachowana do dziś brama miejska. Zbudowana została w XIV wieku u wylotu traktu do Krakowa i w kierunku pobliskiej wsi Ruda, stąd druga nazwa - Brama Rudzka. Prawdopodobnie to właśnie Brama Krakowska znajduje się w herbie Wielunia, stanowiąc tym samym symbol miasta.

¹⁸ Wybudowany w 1842 roku, został dobudowany do Bramy Krakowskiej.

¹⁹ Obecnie na fundamentach zamku stoi w parku miejskim klasycystyczny budynek Starostwa Powiatowego i Urzędu Miejskiego. Zamek stanowił integralną część miejskiego systemu fortyfikacji. Zbudowany został prawdopodobnie za czasów Kazimierza Wielkiego, pierwsza wzmianka o nim pochodzi z 1311 roku.

²⁰ Wieluńskie fortyfikacje powstawały po pożarze miasta w 1335 roku. Mury obronne miały długość około 1200 - 1300 metrów, wysokość 8 - 8,5 m i obejmowały teren miasta o powierzchni ok. 12 ha.

²¹ Znajduje się na posesji przy ul. Palestranckiej. Jest to półokrągła baszta artyleryjska wzmacniająca północny odcinek murów obronnych. Zbudowana została w XVI w.

²² Obecnie nieistniejący, najstarszy wieluński kościół parafialny, pw. św. Michała Archaniola, zbudowany zapewne pod koniec XIII w. lub na pocz. XIV. Kościół wysadzono w powietrze w 1940 r., a w jego miejscu zbudowano drewniane baraki, w których umieszczono niemieckie urzędy, a które jeszcze do lat 60- tych służyły jako pomieszczenia szkolne.

²³ Wg legendy kościół i klasztor augustianów miały zostać ufundowane w 1217 r. przez Władysława Odonica zw. Płwaczem. Pierwsze wzmianki pisane o klasztorze pochodzą z końca XIV w.

²⁴ Kościół pw. św. Mikołaja wraz ze szpitalem został wzniesiony poza murami miejskimi między rokiem 1370 a 1380. Kościół i drewniany klasztor spłonęły 28 czerwca 1631 r. w czasie wielkiego pożaru miasta. Kościół odbudowano w stylu barokowym zachowując jednocześnie dużo elementów gotyckich, ponadto zbudowano nowy, murowany klasztor zachowany do dnia dzisiejszego

²⁵ Kościół zbudowany został w stylu barokowym, murowany, orientowany, jednonawowy. Plac przykościelny (dawny cmentarz) otoczony jest murem z wbudowanymi stacjami Męki Pańskiej z 1931 roku z obrazami w rokokowych ramach. Ponadto znajduje się tu zbudowana w 1929 r. grota z piaskowca żelazistego z Olewina na wzór groty w Lourdes.

²⁶ Powstał pod koniec XVIII w. Znajdują się tu m.in.: Pomnik Orląt Polskich, kwatery żołnierzy poległych z czasie II wojny światowej, zabytkowe nagrobki.

Na atrakcyjność turystyczną Miasta wpływają również obiekty zabytkowe znajdujące się w pobliskich miejscowościach, np.: Kościół Najświętszej Marii Panny w Gaszynie, Zespół podworski w Rudzie, Grodzisko pierścieniowe w okolicach Widoradza oraz miejscowa zabudowa. Całości dopełniają walory przyrodnicze, a wśród nich Rezerwat „Lasek Kurowski”, parki miejskie, Kamieniołom Kowalskiego, stanowisko dokumentacyjne - odkrywka w Olewinie czy piaski żelaziste w Olewinie.

Niewątpliwym atutem Miasta oraz całej Gminy jest powstanie „Nadwarciańskiego Szlaku Bursztynowego”, który promuje najciekawsze i najbardziej tajemnicze zakątki Ziemi Wieluńskiej. Poruszając się po Szlaku, turyści odkrywają zabytki, atrakcje przyrodnicze, kulturowe, geologiczne oraz archeologiczne. Szlak można przemierzać pieszo, rowerem, kajakiem, konno lub samochodem (wzdłuż Warty przebiega eko – autostrada aktywnej turystyki). Podróżowanie ułatwić ma Portal Turystyki Aktywnej Ziemi Wieluńskiej (www.turystyka.wielun.pl).

Wieluń oferuje zwiedzającym (także mieszkańcom) miejsca aktywnego wypoczynku, takie jak np. strzelnica pneumatyczna, skatepark, kryty basen, dobrze oznaczone trasy rowerowe, boiska, siłownię na powietrzu czy kręgielnię.

Odbývają się tu koncerty, wystawy oraz imprezy, np. Dni Wielunia, Jura Jazz – Wieleńskie Spotkanie Jazzowe, Noc Muzeów.

Od 2010 roku w budynku Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wieluniu funkcjonuje Certyfikowany Punkt Informacji Turystycznej. Jest on dostępny dla mieszkańców, którzy chcą lepiej poznać okolicę, jak i dla turystów. Punkt udostępnia informacje o lokalnych atrakcjach turystycznych oraz o bieżących wydarzeniach, można tu nabyć gadżety, mapy, książki i publikacje. Niektóre z materiałów dostępne są również w języku niemieckim, angielskim, włoskim i rosyjskim. Punkt zapewnia możliwość skorzystania z dostępu do Internetu, a także z usług [przewodnika](#).

Od niedawna działa tu również [wypożyczalnia rowerów miejskich](#).²⁷

5. Wykaz działań, których realizacja przyczyni się do tworzenia warunków dla powstawania nowych miejsc pracy, a także zapewnienia trwałości istniejących miejsc pracy

²⁷ Certyfikowany Punkt Informacji Turystycznej Wieluń, www.informacja.wielun.pl

W oparciu o analizę SWOT oraz przedstawione we wcześniejszych rozdziałach uwarunkowania rozwoju Gminy, poniżej określono cel główny oraz cele strategiczne dla rozwoju turystyki w Gminie Wieluń. Każdy z celów posiada konkretne działania.

CEL GŁÓWNY określono jako:

**POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW WIELUNIA POPRZECZ ROZWÓJ SPOŁECZNO-
GOSPODARCZY GMINY W OPARCIU O BOGACTWO KULTUROWE ORAZ AKTYWNOŚĆ
MIESZKAŃCÓW**

Cel główny mocno koresponduje z wizją rozwoju Gminy i wskazuje na główne elementy związane z przyszłym sukcesem rozwojowym, uzyskanym dzięki realizacji Strategii Rozwoju Gminy. Wieluń będzie atrakcyjnym miejscem do zamieszkania i prowadzenia działalności, realizowania swoich ambicji zawodowych i aktywności rodzinnych. Przez to, zarówno obecni mieszkańcy pozostaną w Wieluniu – tu kształcąc swoje dzieci i zapewniając im możliwość powrotu po zakończeniu edukacji w innych miastach i regionach, jak i przyjezdni pracujący w Wieluniu, czy w innych częściach regionu będą chętnie wybierać to miasto na swoje miejsce zamieszkania, mając zapewnione warunki zamieszkania, edukacji dzieci i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

Cel główny realizowany jest przez trzy cele strategiczne, w ramach których realizowane będą cele operacyjne.

Cel strategiczny I. STWORZENIE SPRZYJAJĄCYCH WARUNKÓW DLA ROZWOJU GOSPODARCZEGO W GMINIE WIELUŃ, W OPARCIU O SPECJALISTYCZNE USŁUGI, ROZWÓJ TURYSTYKI ORAZ WIELOFUNKCYJNY ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

Wykorzystując bardzo dogodne położenie Gminy (niedaleko większych ośrodków gospodarczych, planowanej kopalni węgla brunatnego w Złoczewie, w sąsiedztwie **Złoczewskiego Obszaru Funkcjonalny (ZOF), Obszaru Funkcjonalnego Zagłębia Górniczo – Energetycznego Bełchatów – Szczerców – Złoczew** oraz przy dużych węzłach komunikacyjnych), wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców oraz wysokie zapotrzebowanie na inwestycje w Gminie, planuje się realizację zadań inwestycyjnych, jak i „miękkich” działań nieinwestycyjnych, mających na celu wykorzystanie wskazanego potencjału rozwojowego oraz rozwój rynku pracy nie tylko dla obecnych mieszkańców Gminy, ale i dla przyszłych oraz nowych mieszkańców.

Cele operacyjne:

1. Rozwój MŚP w oparciu o proinnowacyjne postawy przedsiębiorców

Na jakość życia w Gminie składają się nie tylko atrakcyjne warunki zamieszkania, ale przede wszystkim dostępne miejsca pracy oraz aktywność gospodarcza mieszkańców. O jakości gospodarki świadczą natomiast przedsiębiorstwa, które są w stanie konkurować na rynkach krajowych i zagranicznych. Innowacje są tym obszarem, który z jednej strony pozwalają firmom konkurować na

rynkach, ale z drugiej wymagają dużych nakładów finansowych. Samorząd lokalny może wspierać wdrażanie innowacji poprzez doradztwo, szkolenia, ułatwianie firmom korzystania z różnych form wsparcia finansowego, a także poprzez intensyfikację swoich działań na gruncie ponadlokalnym, włączając się w inicjatywy na rzecz podnoszenia innowacyjności MŚP. Zarówno Powiat Wieluński, jak i Region Łódzki mają w swoich zapisach strategicznych działania w tym zakresie. Dlatego najważniejszym jest, aby Gmina Wieluń wpisywała się w programy i projekty podejmowane przez te samorządy. Obecnie firmy często napotykają na duże problemy w możliwościach współpracy z ośrodkami naukowymi oraz samorządem. Dlatego do głównych kierunków działań w tym obszarze należą:

- 1) budowa i rozwijanie współpracy pomiędzy samorządem i biznesem na szczeblu lokalnym, a także subregionalnym;
- 2) utworzenie subregionalnej organizacji wspierającej przedsiębiorczość;
- 3) inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy ośrodkami naukowymi a biznesem w subregionie;
- 4) promowanie przedsiębiorstw gminy Wieluń i inicjowanie włączania w sieci współpracy ponadlokalnej.

2. Wspieranie rozwoju sektora rolniczego

W ramach tego obszaru nacisk położony zostanie na promocję innowacyjności gospodarstw rolniczych, specjalizacji oraz spółdzielczości rolniczej i grup producenckich. Samorząd będzie również w ramach tego celu promował produkty z marką „Wieluńskie”, a także wspierał rolników w dziedzinie wiedzy i współpracy. Zadania w ramach tego celu obejmują również włączenie się w projekty o charakterze lokalnym w tym Lokalnych Grup Działania, a także Powiatu Wieluńskiego: związanego z powstaniem powiatowego centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu oraz projektu międzygminnej strategii marketingowej.

3. Stworzenie kompleksowej oferty inwestycyjnej oraz profesjonalnego systemu obsługi inwestora

Wieluń posiada tereny mogące stanowić element oferty inwestycyjnej, jednak wymagają one przygotowania profesjonalnej oferty inwestycyjnej oraz profesjonalnego systemu obsługi inwestora w gminie. Skuteczna obsługa inwestora wymaga zrozumienia uwarunkowań świata biznesu, umiejętności prowadzenia kompleksowej usługi i systemu zachęt do inwestowania w mieście (oferta inwestycyjna – obsługa inwestora – prowadzenie inwestora w trakcie trwania inwestycji) oraz skutecznej promocji. Od 2015 r. w Wydziale Inwestycji i Rozwoju Urzędu Miejskiego w Wieluniu, działa komórka która zajmuje się obsługą inwestora, wsparciem inwestycji oraz ich kompleksową promocją w Gminie. Ponadto Gmina Wieluń jest w trakcie tworzenia strefy inwestycyjnej na terenach przemysłowych po byłej Cukrowni Wieluń o powierzchni około 34 ha. Został złożony wniosek o włączenie tych terenów do Łódzkiej Specjalnej Strefy Inwestycyjnej, tereny te powinny zostać objęte statusem strefy najpóźniej do końca 2016 r. Oprócz tego w późniejszym czasie gmina planuje utworzenie strefy inwestycyjnej na gruntach położonych we wsi Jodłowiec i Sieniec przy obwodnicy północnej m. Wielunia w obrębie węzła „Jodłowiec”. Zgodnie ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Wieluń, grunty te przeznaczone są na działalność

gospodarczą (produkcyjno - usługową, składy, magazyny). Pod strefę inwestycyjną planuje się do wykupu ok. 23,00 ha gruntu (44 działki ewidencyjne). Część terenów została już wykupiona oraz za zgodą mieszkańców podjęte zostały uchwały Rady Miejskiej wyrażające zgodę na nabycie kolejnych 10,4052 ha. To zadanie również wymagać będzie kompleksowej obsługi wyspecjalizowanej jednostki. Do kierunków działań w ramach tego celu należy również udział w ponadlokalnych przedsięwzięciach w ramach obszarów funkcjonalnych, związków ponadgminnych i między powiatowych, nie tylko z obszaru województwa łódzkiego, ale i dolnośląskiego. Obecnie rozpoczął się inaugurujący projekt partnerski Gmin: Złoczew, Brąszewice, Brzeźno, Burzenin, Klonowa, Ostrówek oraz powiatów sieradzkiego i wieluńskiego, pt. Złoczewski Obszar Funkcjonalny – współpraca samorządów powiatu sieradzkiego i wieluńskiego w celu wykorzystania potencjału powstającej kopalni odkrywkowej „Złoczew” oraz drogi ekspresowej S8”, częściowo (tj. w 90%) finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Ważną częścią realizacji opisywanego celu operacyjnego w Strategii Wieluń 2014-2025 jest aktywny udział Wielunia w partnerstwie Obszaru Funkcjonalnego Zagłębia Górniczo – Energetycznego Bełchatów – Szczerców – Złoczew. Partnerstwo to uwzględnia w szczególności wspólną realizację zadań międzygminnych o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym, w tym:

- 1) poprawę dostępności transportowej wewnętrznej i zewnętrznej;
- 2) rozwój zielonych przemysłów i usług na rzecz wykorzystania OZE;
- 3) wspieranie efektywności energetycznej oraz promowanie strategii niskoemisyjnych;
- 4) powstanie w regionie silnego zaplecza naukowo – badawczego z zakresu energetyki, przemysłu wydobywczego i geologii;
- 5) tworzenie dobrych warunków w celu przyciągania potencjalnych inwestorów;
- 6) tworzenie nowych miejsc pracy;
- 7) organizacja wspólnych przedsięwzięć społeczno-kulturalnych wzmacniających i budujących tożsamość regionalną.

4. Rozwój turystyki aktywnej w oparciu o szlaki tematyczne

Realizacja celu wymaga podjęcia działań zmierzających do opracowania, przygotowania i promocji produktów turystycznych oferowanych projektów oraz promocji bogactwa kulturowego Wielunia. Planuje się oprzeć działania na wydarzeniach związanych z wybuchem II wojny światowej i bombardowaniem miasta Wielunia. W ramach tego celu realizowane będą następujące kierunki działań:

- 1) wykreowanie spójnego wizerunku Wielunia, w oparciu o ideę Wielunia jako miasta pokoju i pojednania, przede wszystkim o wysokich walorach kulturowych, ale także turystycznych;
- 2) kontynuowanie procesu aktywnego członkostwa Wielunia w Międzynarodowym Stowarzyszeniu Miast Orędowników Pokoju, którego misją jest głoszenie idei pokoju i pojednania, wskazywanie do czego prowadzą konflikty zbrojne i przestrzeganie przed nimi;
- 3) realizowanie kolejnych edycji Wieluńskiego Biegu Pokoju i Pojednania, którego celem jest szerzenie idei światowego pokoju i pojednania, popularyzacja biegania jako najprostszej formy czynnego wypoczynku i rekreacji ruchowej a także uczczenie pamięci ataku lotniczego na Wieluń w dniu 1 września 1939 r. o godz. 4.40;

- 4) przygotowanie i promocja produktów turystycznych oraz włączenie się w powiatowy system zintegrowanych produktów turystycznych;
- 5) stworzenie profesjonalnego systemu promocji i informacji turystycznej w oparciu o Centrum Informacji Turystycznej oraz profesjonalizację kadr promocji i informacji turystycznej;
- 6) rozwój bazy noclegowej o wysokim standardzie ogólnodostępnej dla turystów.

Cel strategiczny II. STWORZENIE WARUNKÓW DLA WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA W WIELUNIU

Wysoka jakość życia winna być uznawana za nadrzędny cel rozwoju na szczeblu lokalnym. Jest ona ostatecznym efektem działań podejmowanych przez władze samorządowe. Składają się na nią zarówno wysokiej jakości usługi publiczne, zatrudnienie jak i dbałość o warunki zamieszkania w gminie czy ułatwienie dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców, zapobieganie wykluczeniu społecznemu, czy zapewnienie możliwości zaspokojenia różnego typu potrzeb wśród mieszkańców. Wymaga to zarówno prowadzenia szerokiego dialogu społecznego (co realizowane będzie w ramach strategicznego celu trzeciego Strategii), jak i działań związanych ze podniesieniem jakości usług publicznych. Cel strategiczny realizowany będzie poprzez siedem celów operacyjnych.

Cele operacyjne:

1. Zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych;

W ramach tego celu realizowane będą zadania związane z przygotowaniem planów i realizację działań związanych z budową mieszkań komunalnych i socjalnych. Realizacja tego celu rozpoczęła się już w roku 2014. Planowana jest dalsza zabudowa i zagospodarowanie działek przy ul. Granicznej w Gaszynie. W związku z tym wybudowane zostaną 84 lokale socjalne.

2. Zwiększenie dostępności do budynków użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych;

W ramach tego celu planowane są działania w zakresie:

- 1) inwentaryzacji budynków użyteczności publicznej z utrudnionym dostępem dla niepełnosprawnych;
- 2) wykonanie planu prac adaptujących budynki dla osób niepełnosprawnych;
- 3) projekty inwestycyjne w zakresie adaptacji i modernizacji budynków.

3. Rozwój placówek zapewniających opiekę nad dziećmi od 0 do 5 lat

W ramach tego celu planowane są zarówno działania inwestycyjne, jak i nieinwestycyjne. W zakresie zwiększenia ilości zarówno placówek, jak i miejsc w placówkach oraz zadania związane z wyposażeniem placówek w sprzęt i urządzenia związane z podniesieniem standardu istniejących placówek.

4. Rozwój różnych form rekreacyjno- sportowych poprzez poprawę jakości istniejącej bazy sportowo-rekreacyjnej oraz przygotowanie nowej

W ramach tego celu planowane są zarówno działania inwestycyjne, jak i nie inwestycyjne w zakresie podniesienia standardu istniejącej bazy sportowo- rekreacyjnej oraz stworzenia bogatej oferty sportowej i rekreacyjnej w oparciu o istniejącą bazę. Planuje się również rozbudowę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej ogólnodostępnej dla mieszkańców (siłownie na wolnym powietrzu, place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe i edukacyjne).

5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Zadania z tego obszaru działań – w szerokim zakresie ujęte są już w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wieluń na lata 2014 - 2023. W roku 2014, w ramach przedmiotowych działań, rozpoczyna się realizacja nowych projektów na rzecz rodzin i seniorów. Program działań na rzecz osób powyżej 65 roku życia, pod nazwą "Wieluń sprzyja seniorom 65+" zakłada wprowadzenie systemu ulg, zwolnień i preferencji objętych przez uczestniczące w programie gminne jednostki organizacyjne, w tym samorządowe instytucje kultury Gminy Wieluń. Koncepcja "Wieluńskiej Karty Seniora 65+" zakłada stopniowy rozwój ulg związanych z zaangażowaniem jednostek spoza sektora publicznego.

"Wieluńska Karta Rodziny 3+" to program "Wieluń sprzyja rodzinom 3+" i jest to propozycja dla rodzin wielodzietnych, które będą mogły korzystać z ulg, zwolnień i preferencji w wybranych obiektach na terenie Gminy.

6. Stworzenie przyjaznej przestrzeni do rozwoju osadnictwa związanego z rozwojem inwestycji w regionie

W związku z realizacją inwestycji Kopalni w Złoczewie oraz planowanego rozwoju stref inwestycyjnych w Złoczewie, Wieluniu oraz innych potencjalnych w regionie planowany jest rozwój stref mieszkalnictwa wielorodzinnego jako elementu związanego z realizacją funkcji sypialnej wokół planowanych inwestycji. Wspomniane inwestycje wymagają przyciągnięcia dużej liczby pracowników, dla której potrzebne są mieszkania. Dlatego w ramach tego celu planuje się zadania:

- 1) prawne, związane z przeznaczaniem obszarów pod zabudowę wielorodzinną;
- 2) inwestycyjne związane z przygotowaniem tych terenów;
- 3) promujące tereny dla inwestorów, deweloperów oraz samorządowych partnerów ponadlokalnych;
- 4) promujące usługi związane z rozwojem mieszkalnictwa w obszarach inwestycyjnych;
- 5) rozwój sieci uliczno- drogowej dostosowanej do nowych funkcji;
- 6) elastyczne dostosowanie funkcjonowania komunikacji zbiorowej do planowanego rozwoju stref inwestycyjnych i mieszkalnictwa jednorodzinne.

7. Zadbane środowisko naturalne gminy

W ramach tego celu planowane są działania w zakresie:

- 1) ochrony systemu ekologicznego gminy, w tym zachowanie ciągów dolin wolnych od zabudowy;
- 2) wyznaczenie nowej lokalizacji wysypiska odpadów dla potrzeb gminy;
- 3) określenie zasad ochrony występujących złóż oraz ich eksploatacji;
- 4) edukacji ekologicznej oraz segregacji odpadów;
- 5) dbania o publiczne przestrzenie zielone, parki i skwery;
- 6) zahamowanie procesu rozpraszania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.

Cel strategiczny III. ROZWÓJ KAPITAŁU SPOŁECZNEGO WIELUNIA ORAZ INTEGRACJA MIESZKAŃCÓW

Kapitał ludzki to umiejętności pojedynczych ludzi, ich skumulowana wiedza, zdolność do podejmowania pracy i rozwiązywania problemów. Z tak pojmowanym kapitałem wiąże się kapitał społeczny, oparty na zdolności i gotowości do kooperacji między ludźmi. Składają się na niego poziom wzajemnego zaufania, sieć wzajemnych powiązań, przepływ informacji, aktywność społeczna mieszkańców, potencjał kulturowy oraz wyznawane przez mieszkańców postawy i wartości. W ramach tego celu strategicznego realizowane są kierunki mające na celu wzmocnienie kapitału społecznego poprzez realizację czterech celów operacyjnych.

Cele operacyjne:

1. Rozwijanie dialogu społecznego i wspieranie różnych form aktywizacji mieszkańców

Jednym z elementów nowoczesnego i przyjaznego miasta jest poziom aktywności mieszkańców oraz ich zdolność do podejmowania wspólnych działań na rzecz mieszkańców. Dlatego w ramach tego celu planowane przedsięwzięcia są w kierunkach:

- 1) rozwoju dialogu społecznego, zwiększenie udziału mieszkańców w procesie konsultacji oraz tworzenia różnego typu programów na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego w gminie;
- 2) zwiększenia udziału społeczności lokalnej w oferowanych imprezach kulturalnych i integracyjnych;
- 3) pobudzenia, kreowania i wspierania lokalnych liderów;
- 4) pobudzania i wspierania lokalnych inicjatyw wśród mieszkańców osiedli i sołectw;
- 5) przygotowanie i wspieranie programów na rzecz rozwoju społeczności lokalnych;
- 6) utworzenie Rady Seniorów jako organu doradczego przy Burmistrzu Wielunia.

2. Rozwijanie sektora NGO oraz współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

O kapitale społecznym w jednostce świadczy również poziom funkcjonowania organizacji pozarządowych. Organizacje mogą współrealizować zadania publiczne, świadczyć usługi na rzecz najbardziej potrzebujących oraz pobudzać i wspierać aktywność lokalną członków społeczności. Dlatego w ramach celu realizowane będą działania w kierunku:

- 1) realizacji Gminnego Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, który będzie przygotowywany wspólnie z organizacjami;
- 2) realizacji działań związanych z wzajemnym informowaniem się o planowanych kierunkach działalności zarówno administracji publicznej jak i organizacji;
- 3) promocja działalności organizacji pozarządowych i obywatelskich wspólnie z administracją samorządową;
- 4) tworzenie wspólnych zespołów doradczych i inicjatywnych, składających się z przedstawicieli sektora pozarządowego i administracji publicznej;
- 5) udostępnianiem przestrzeni publicznej na działalność związaną z działalnością pozarządową;
- 6) organizacji konkursów na realizację zadań publicznych;

7) współdziału w programach powiatowych: powiatowe centrum wsparcia organizacji pozarządowych, powiatowy program edukacji lokalnej, powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego;

8) wspieranie istniejących i promowanie powstawania organizacji pozarządowych w Wieluniu.

3. Rozwój kształcenia ustawicznego oraz promocja idei uczenia się przez całe życie

W ramach celu planuje się przygotowanie i realizację programów kształcenia ustawicznego, szkoleń oraz różnego typu warsztatów nauki zawodów, w oparciu o istniejące placówki edukacyjne. Należy także wspierać inicjatywy innych podmiotów w tym zakresie.

6. Przedsięwzięcia realizowane przez podmioty prywatne, organizacje, mieszkańców

Fundamentem ideowym wyznaczającym podstawy współpracy państwa, w tym samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw jest zasada subsydiarności, zapisana w preambule Konstytucji RP. Zakłada ona, że państwo bierze na siebie tylko te zadania, których nie są w stanie rozwiązać obywatele i ich wspólnoty. Praktyczną konsekwencją przyjęcia tej zasady jest decentralizacja państwa i przekazywanie władzy lokalnej wspólnotom samorządowym. Bardzo ważnym krokiem na tej drodze jest przeniesienie znacznej części kompetencji rządu centralnego samorządom: powiatom i województwom. Obok tego procesu powinien się dokonywać proces przekazywania części kompetencji państwa obywatelom dobrowolnie zrzeszającym się dla rozwiązywania zadań społecznych. Przemawiają za tym nie tylko względy ideowe, ale i praktyczne. Nie chodzi tylko o to, że obywatele mają prawo sami definiować swoje problemy i liczyć na pomoc państwa w ich rozwiązywaniu, ale także o to, iż w wielu dziedzinach organizacje te szybciej i taniej potrafią rozwiązać problemy niż administracja rządowa i samorządowa.

Podstawowym faktem, który winni uświadamiać sobie wszyscy samorządowcy i pozarządowcy jest to, że podmiotem ich działania są ludzie. Zarówno samorząd lokalny, jak i organizacje pozarządowe, choć w oparciu o różne podstawy (samorząd z mocy prawa, organizacje dobrowolnie) są reprezentantami społeczności. Obie te instytucje, znów w różny sposób i na różnych zasadach, dążą do wspólnego celu. Jest nim zaspokajanie potrzeb społecznych, służenie ludziom, którzy wybrali swoich przedstawicieli do tych instytucji. Zrozumienie tego, skądinąd oczywistego faktu, nie jest wcale powszechne, a jest to przecież fundament współdziałania, w ramach wspólnej misji, jaką jest dobro społeczności lokalnej. Organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy z reguły są znacznie bliżej ludzi, wyrastają w odpowiedzi na ich konkretne potrzeby.

Organizacje, mieszkańcy przedsiębiorcy są reprezentantem społeczności lokalnej, wyrazicielem potrzeb, dążeń i oczekiwań tej społeczności (lub jej grup). To powoduje, że dla samorządu organizacje

stanowią znakomity "pas transmisyjny", którym przepływają informacje zarówno od ludzi do samorządu, jak i od samorządu do społeczeństwa. Organizacje jako reprezentant społeczności powinny mieć zatem możliwość wypowiedzania się w sprawach ważnych dla społeczności i współuczestniczyć w podejmowaniu istotnych dla mieszkańców decyzji. Główne formy współpracy to: stała współpraca informacyjna, konsultacje, współudział w podejmowaniu decyzji przez władze samorządowe. Organizacje świadczą również, o czym była już mowa, pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej. Dysponują w tym zakresie potencjałem, wiedzą i doświadczeniami. Mogą być zatem znakomitym wykonawcą zadań publicznych, których zakres i sposób realizacji określa samorząd.

Organizacje pozarządowe spośród innych partnerów samorządu terytorialnego wyróżniają następujące cechy:

- 1) łączenie funkcji usługowej i reprezentacji;
- 2) bardzo dobre rozpoznanie potrzeb, dążeń i oczekiwań społecznych;
- 3) elastyczność podejmowanych działań, łatwość w dostosowaniu ich do potrzeb i preferencji klientów/adresatów działań organizacji;
- 4) potencjał, przede wszystkim ludzki;
- 5) aktywizowanie i organizowanie wokół działań organizacji społeczności lokalnej;
- 6) możliwość pozyskiwania środków na realizację działań niedostępnych lub trudno dostępnych dla samorządu i innych partnerów;
- 7) elastyczność w kalkulowaniu kosztów realizacji działań.

Programy współpracy najczęściej przewidują następujące formy współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi:

- 1) konsultowanie decyzji podejmowanych przez władze samorządowe z organizacjami pozarządowymi, najlepiej w ustalonym wspólnie trybie i formie;
- 2) zaproszenie organizacji pozarządowych do współtworzenia strategii rozwoju lokalnego, szczególnego znaczenia nabiera w tworzeniu regionalnych planów rozwoju nowych województw samorządowych;
- 3) określenie zasad i procedur ubiegania się przez organizacje pozarządowe o dotacje z budżetu samorządowego na realizację innowacyjnych projektów służących mieszkańcom danej społeczności lokalnej;
- 4) uwzględnianie organizacji pozarządowych w przetargach na wykonywanie zadań publicznych;
- 5) stanowienie prawa lokalnego (uchwały Rad Samorządów), które w sposób kompleksowy określają cele, zasady, mechanizmy i formy współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.

Różne formy wspierania działań organizacji, na przykład:

- 1) możliwość korzystania z infrastruktury posiadanej przez samorząd; organizacje bezpłatnie lub na zasadach preferencyjnych mogą korzystać z lokali, sal na szkolenia i konferencje, środków transportu;
- 2) możliwość korzystania z informacji posiadanych przez samorząd;
- 3) możliwość korzystania z wiedzy i doświadczeń ekspertów samorządowych;
- 4) możliwość korzystania z kanałów promocyjnych gminy;
- 5) możliwość korzystania z kontaktów zagranicznych gminy;
- 6) możliwość udzielania przez gminę rekomendacji dla organizacji pozarządowych;
- 7) możliwość korzystania ze szkoleń i to zarówno w zakresie merytorycznych zagadnień, jak i w zakresie rozwoju organizacyjnego, jak też dotyczących funkcjonowania władz samorządowych, urzędu gminy, etc²⁸.

Gmina Wieluń posiada znaczną liczbę zabytków oraz kilka ciekawych miejsc przeznaczonych do zwiedzania. Występujące tu atrakcje turystyczne posiadają wiele walorów, jednak nie czynią z Gminy kurortu turystycznego. Właśnie dlatego tak istotne jest połączenie działań samorządowych z inicjatywą przedstawicieli wszystkich miejscowości, funkcjonującymi tu organizacjami, stowarzyszeniami, przedsiębiorcami, a także gminami sąsiednimi, w szczególności zaś z gminami zorganizowanymi w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wieluńska”, do której gmina Wieluń również przynależy. Współdziałanie umożliwia wzbogacenie i uatrakcyjnienie dostępnych usług turystycznych, a także przy odpowiedniej współpracy, stworzenie nowych. Współpraca ta musi mieć sformalizowany charakter.

W ramach współpracy możliwe byłoby stworzenie wspólnego produktu/ produktów turystycznych, które służyłyby promocji każdemu z współdziałaczy, w ten sposób na znaczeniu zyskałyby atrakcje turystyczne oferowane przez Wieluń. Wzmocniona mogłaby zostać pozycja szlaków turystycznych przebiegających przez powiat wieluński, w tym przez Gminę Wieluń.

Na prowadzeniu wspólnych działań promocyjnych, prezentowaniu oferty gmin sąsiednich, zyskałby cały obszar powiatu, każda z Gmin miałaby w tym udział własny, mogłaby wykorzystywać zwiększoną ilość kanałów promocyjnych dla kreacji własnej marki.

Przedsięwzięcia realizowane przez podmioty prywatne, organizacje, mieszkańców na terenie Gminy Wieluń:

- 1) tworzenie okresowych punktów gastronomicznych (m.in. w specjalnych przyczepach, grilli) – grupa realizująca: przedsiębiorcy;
- 2) tworzenie wydawnictw, opracowań na temat gminy - grupa realizująca: organizacje pozarządowe;
- 3) współudział w organizacji imprez kulturalnych – grupa realizująca: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe;

²⁸ Wykorzystano: Tomasz Schimanek, „Organizacje pozarządowe w Polsce”

- 4) współdział w organizacji imprez sportowych – grupa realizująca: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe;
- 5) tworzenie wypożyczalni sprzętu turystyczne - grupa realizująca: przedsiębiorcy;
- 6) tworzenie i rozwijanie gospodarstw agroturystycznych - grupa realizująca: przedsiębiorcy, mieszkańcy;
- 8) utworzenie nowoczesnej bazy hotelowej - grupa realizująca: przedsiębiorcy.

7. Lista powiązanych ze sobą projektów, które potwierdzają spójność koncepcji rozwoju danego terytorium i łącznie tworzą produkt turystyczny

W poniższych tabelach zaprezentowano projekty, które potwierdzają spójność koncepcji rozwoju danego terytorium i łącznie tworzą produkt turystyczny.

Nazwa projektu
Budowa szlaku turystycznego śladem Wieluńskiej Kolejki Wąskotorowej, Wieluń-Mokrsko-Praszka-Olesno
Opis projektu
Założeniem przedsięwzięcia jest zagospodarowanie szlaku turystycznego (z funkcjami szlaku pieszego, rowerowego, łyżworolkowego i konnego), drogi powstałej po likwidacji Wieluńskiej Kolejki Wąskotorowej. Zagospodarowanie polegać będzie na udrożnieniu szlaku, budowie infrastruktury towarzyszącej tj. utwardzenie terenu, budowa infrastruktury socjalnej (wiaty, ławy, kosze, elementy wyposażenia). Początek projektowanego szlaku turystycznego stanowi droga gminna o nawierzchni bitumicznej – ul. Sybiraków w Wieluniu. Pas terenu pod projektowany obiekt stanowi droga po likwidacji Wieluńskiej Kolejki Wąskotorowej. Teren inwestycji obejmuje miejscowości Wieluń, Dąbrowa oraz Turów położone w gm. Wieluń. Koniec opracowania stanowi granica gmin Wieluń i Mokrsko i istniejący Kanał Krzyworski. Budowa szlaku będzie realizowana na odcinku o długości ok. 4,16km, w dwóch odcinkach, przedzielonych drogą powiatową 4507E Wieluń-Turów. Planuje się realizację projektu w latach 2016 – 2017.
Wskaźniki osiągnięcia celów
1) podniesienie jakości życia mieszkańców; 2) zwiększenie ilości turystów;

Nazwa projektu
Kompleksowa rewitalizacja zabytkowego centrum miasta
Opis projektu
Teren „Starego Miasta” obejmuje zabudowę mieszkaniową jednorodzinną jak i wielorodzinną, usługi z zakresu handlu, kultury, administracji, zieleni urządzoną. Znaczna część znajduje się w ścisłej strefie konserwatorskiej. Na terenie znajdują się: 1) budynki i obiekty wpisane do rejestru zabytków; 2) obiekty i budynki wpisane do ewidencji gminnej. Głównym celem rewitalizacji jest dążenie do realizacji zamierzeń wynikających z założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Starego Miasta zatwierdzonego uchwałą nr XLI/427/06 z dnia 2 czerwca 2006 r. tj. działań obejmujących: 1) dalsze podniesienie atrakcyjności ogólnodostępnych przestrzeni publicznych (ulic, placów, zieleni publicznej); 2) wyeksponowanie walorów historycznych obszaru Starego Miasta; 3) uzupełnienie brakujących obiektów i urządzeń usługowych, w tym związanych z obsługą turystyki; 4) modernizację i przebudowę budynków i obiektów adaptowanych; 5) rozbiórkę obiektów zniszczonych i substandardowych; 6) modernizację i rozwój układu miejskiej infrastruktury technicznej (komunikacji i uzbrojenia). Planowane prace rewitalizacyjne w latach 2015 – 2022 to: 1) modernizacja infrastruktury technicznej; 2) modernizacja układu komunikacyjnego; 3) restauracja bryły Baszta Swawola; 4) modernizacja płyty placu Legionów (działka nr 55/2 Plac Legionów 0,8788 ha); 5) rewaloryzacja budynku dawny klasztor pijarów, adaptacja na usługi kultury (działka nr 57 Dawny klasztor pijarów 0,2370 ha, budynek 1363 m² powierzchni użytkowej). Planuje się realizację projektu w latach 2016 – 2021.
Wskaźniki osiągnięcia celów
1) poprawa jakości zamieszkania; 2) wzrost liczby przedsiębiorstw; 3) spadek bezrobocia; 4) zwiększenie liczby turystów; 5) wzrost efektywności energetycznej budynków.

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2020 uzgodniono 13 wspólnych, zintegrowanych projektów rozwojowych w zakresie.²⁹

²⁹ STRATEGIA ROZWOJU GMINY WIELUŃ 2025

1. Projekty o charakterze gospodarczym:

- 1) powiatowe centrum wsparcia nowoczesnego rolnictwa, przedsiębiorczości i eksportu;
- 2) budowa zintegrowanych produktów turystycznych;
- 3) utworzenie i promocja klastra turystycznego;
- 4) międzygminna strategia marketingowa;
- 5) powiatowy system monitoringu zmian o charakterze społeczno-gospodarczo-przestrzennym.

2. Projekty o charakterze społecznym:

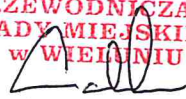
- 1) wspólna oferta kulturalna Ziemi Wieluńskiej;
- 2) program edukacji lokalnej;
- 3) zintegrowana Strategia Rozwoju Powiatu Wieluńskiego 2020;
- 4) centrum wsparcia organizacji pozarządowych;
- 5) powiatowy program poprawy kompetencji pracowników samorządu terytorialnego;
- 6) edukacja ekologiczna.

3. Projekty o charakterze środowiskowo-przestrzennym:

- 1) poprawa wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- 2) wspólny program w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w dolinie rzeki Warty;
- 3) wspólny system wizualizacji zasobów powiatu.

Możliwe wskaźniki osiągnięcia celów projektów:

- 1) zmniejszenie negatywnych konsekwencji susz i powodzi;
- 2) podniesienie jakości życia mieszkańców;
- 3) zwiększenie ilości turystów;
- 4) poprawa jakości środowiska naturalnego;
- 5) podniesienie jakości środowiska przyrodniczego;
- 6) zwiększenie atrakcyjności obszaru.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w WIELUNIU

Piotr Radowski

